# Тошкент оқшоми

Ижтимоий-сиёсий шаҳар газетаси

Газета 1966 йил 1 июлдан чиқа бошлаган

№ 75 (8. 273) ◆ 1993 йил ◆ 28 апрель, чоршанба ◆ Нархи 5 сўм


## Бугунги кун нафаси

### РЕСПУБЛИКАМИЗДА

● Фарғона вилояти фаолларининг бўлиб ўтган йиғилишида Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримовнинг халқ депутатлари Жиззах ва Сурхондарё вилоятлари Кенгашлари навбатдан ташқари сессияларида сўзлаган нутқидан келиб чиқадиган вазифалар муҳокама қилинди.

● Кеча Тошкентда Ўзбекистон Республикаси Давлат машинасозлик концерни ходимларининг кенгаши бўлиб ўтди. Унда машинасозлик мажмуини янада тараққий эттириш масалалари ва тармоқ олдида турган муаммолар муҳокама этилди.

● «Узмедтехника» ишлаб чиқариш-савдо бирлашмаси ва бир марта ишлатиладиган доринналар ишлаб чиқарадиган «Медиз» ҳиссадорлик жамияти жамоалари «Соғлом авлод учун» хайрия жамғармасига бир миллион сўм ўтказишга қарор қилдилар.

● Фарғона водийси хонадонлари ойнаи жаҳондан ҳар оқшом Туркия телевидениеси кўрсатувларини томоша қила бошлашди. Водий ва қўшни Қирғизистоннинг Ўш, Жалолобод вилояти аҳолисига Туркия ҳамда Россия телекўрсатувларини олиб борадиган 8-канал халқаро тармоққа айлантирилди.

● Бокс бўйича Ўзбекистон Республикасининг миллий терма командаси жаҳон биринчилиги мусобақаларида қатнашиш учун Финляндияга йўл олди. Хорижга ташриф олдидан Ўзбекистон Республикаси Давлат жисмоний тарбия ва спорт комитетида матбуот конференцияси ўтказилди.

### ҲАМДЎСТЛИКДА

● Бугун Минскда МДҲ ҳукуматлари бошлиқларининг кенгаши ўз мажлисини ўтказади. Унда Мустақил Давлатлар Ҳамдўстлигини янада мустаҳкамлаш тўғрисида сўз боради.

● Кеча Москвада Россия Федерацияси Олий Кенгашининг сессияси яна ўз ишини бошлади.

● «Интерфакс»нинг хабар беришича 5 июнда Чечен парламенти президент ва депутатларга ишонч тўғрисида референдум ўтказишни мўлжалламоқда.

● Қирғизистон ривожланаётган давлат мақомини олди. Республика ташқи ишлар вазирлигида ана шу ҳақда хабар қилишди. Бу мақом Қирғизистонга иқтисодий ҳамкорликнинг ҳамма турларига ва Жаҳон банкидан имтиёзли тарзда кредитларни олиш ҳуқуқини беради.

● Москва банкларaро валюта биржасида АҚШ бир долларининг қиймати 812 рублга кўтарилди. Бундан олдинги, яъни 22 апрелдаги савдо биржасида АҚШнинг бир долларига 795 рубль берилган эди.

### ХОРИЖДА

● Токиода Россия ташқи ишлар вазирининг ўринбосари Георгий Кунадзе Президент Борис Ельциннинг Японияга ташрифи дастури ва муддати хусусида келишиш учун норасмий маслаҳатлашув ўтказади. Ушбу ташриф келгуси ойнинг охирларида бўлиши мумкин. Токио уни 25 майдан 27 майга қадар ўтказишни таклиф этди.

● Хитойда фуқаролар уруши тугаган 1949 йилдан бери биринчи бор кеча Сингапурда Хитой Халқ Республикаси ва Тайваннинг юксак доирадаги вакиллари ўртасида музокаралар бошланди.

● Япония ташқи ишлар вазири Кабун Муто Нью-Йоркда Россия ташқи ишлар вазири Андрей Козирев билан учрашиш ниятида эканлигини айтди.

● Софиядан кеча олинган хабарда айтилишича, Болгария Президенти Желевнинг 22 ёшли қизи ўзини ўзи ўлдирган. Шу хусусдаги батафсил маълумотлар хабар қилинмайди.

## БЕШ КУН ДАВОМ ЭТАДИГАН САФАР

27 апрель куни Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов Германия Федератив Республикасига расмий сафарга жўнаб кетди. Беш кун давом этадиган сафар мобайнида Ўзбекистон раҳбари ГФР Президенти Рихард Фон Вайцзеккер билан учрашади, канцлер Гельмут Коль, вазирликларнинг раҳбарлари, мамлакат савдо-саноат доираларининг вакиллари билан музокара қилади. Ўзбекистон Республикаси ва ГФР ўртасида шартномалар имзолаш кўзда тутилган. Ўзбекистон Президенти Саар, Бранденбург федерал ўлкаларида, шунингдек бирлашган Германия пойтахти — Берлин шаҳрида бўлади.

Тошкент аэропортида Ислом Каримовни Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг Раиси Ш. Йўлдошев, Бош вазир А. Муталов, Вазирлар маҳкамаси Раисининг биринчи ўринбосари И. Жўрабеков, Ўзбекистон Президентининг Давлат маслаҳатчиси М. Умурзоқов ва бошқа расмий кишилар кузатиб қолдилар.

(ЎзА).

*Ўзбекистон—Германия: ҳамкорлик қирралари*

## ЯНГИ УФҚЛАР ОЧАДИ

**Истиқлолга юз тутган Ўзбекистон Республикаси жаҳоннинг ривожланган давлатлари ичра муносиб ўрин топмоқ учун интилмоқда. Бунда Европа мамлакатлари билан боғланаётган ўзаро дўстлик, ҳамкорлик риштлари муҳим рол ўйнаши шубҳасиз. Айниқса, жаҳоннинг энг тараққий этган давлатларидан бири бўлган қудратли Германия билан ҳамкорликнинг мустаҳкамланиб бораётгани беҳад қувончлидир. Республикамиз Президенти Ислом Каримовнинг мазкур мамлакатта кеча бошланган расмий ташрифи бу борада янги уфқлар очмоғи аниқ.**

**Германия ва Ўзбекистон давлатлари ўртасидаги алоқаларнинг истиқболи қандай, яқин орада белгиланаётган режалар хусусида сўзлаб беришни сўраб, Ўзбекистон Республикаси ташқи ишлар вазири Содиқ САФОЕВга мурожаат қилдик.**

— Маълумки, Ўзбекистон, — дея сўз бошлади С. Сафоев, — 64 давлат билан дипломатик алоқалар ўрнатган, 130 мамлакат бизни расмий равишда тан олган. Ана шу мамлакатлар ичида республикамиз билан фаол иш олиб бораётган давлатлардан бири Германиядир.

Шуни айтиш керакки, Германия бугунги кунда Европада энг салмоқли, иқтисодий имкониятлари жиҳатидан ниҳоятда катта кучга эга бўлган мамлакат. Дунё миқёсида ҳам у ғоят тараққий этган йирик «еттилик» сафига киради. Унинг иқтисодиёти дунёдаги энг барқарор ва муттасил равишда ривожланаётган иқтисод ҳисобланади. Бинобарин Германиядаги юқори даражада ривожланган саноат, аниқ ва механика асбобларини ишлаб чиқариш, қайта ишлаб чиқариш жараёнларининг яхши йўлга қўйилгани, шу билан бирга Ўзбекистондаги бой табиий ресурслар, хом ашё, ниҳоятда малакали ишчи кучи — бу икки томонлама ҳамкорликнинг пойдевори десак бўлади. Мана шу хусусда бизнинг бир қанча режаларимиз бор.

**— Ҳар икки мамлакат ўртасидаги иқтисодий алоқалар қайси соҳаларда ўз аксини топади, намоён бўлади? Шу ҳақда кенгроқ тўхталиб ўтсангиз.**

— Ўзбекистон ва Германия ўртасидаги иқтисодий муносабатлар ниҳоятда кенг кўламдаги имкониятларга эга. Вазирлигимизнинг асосий вазифаси бунга зарур бўлган ҳуқуқий асосларни яратишдан иборат. Ҳозирги вақтда маълум натижалар ҳам бор. Маълумки, Ўзбекистонда жаҳонга машҳур «Мерседес-Бенц» фирмаси билан ҳамкорликда қўшма корхона қурилмоқда. Бу қўшма корхона Ўзбекистонда жаҳон талабларига жавоб берадиган автомобилларни ишлаб чиқариш ҳамда мавжуд автомобилларни таъмирлаш масалалари билан шуғулланади.

Бундан ташқари «Кампахаус» фирмаси билан Ўзбекистонда уй-жой иншоотлари қуриш масаласида иш олиб борилмоқда. Германияда кимё саноати ниҳоятда ривожланган. «Басф», «Хенкель» фирмалари фикримизга яққол далил бўлиши мумкин. Ўзбекистонда эса кимё саноати маҳсулотларига талаб катта. Биз бир тарафдан мана шу кимё маҳсулотларини сотиб олиш, иккинчи тарафдан ана шундай фирма маҳсулотларини Ўзбекистонда ҳам ишлаб чиқариш борасида иш олиб бормоқдамиз.

**— Германия билан Ўзбекистон ўртасида мана шундай алоқаларнинг йўлга қўйилиши Ўзбекистонни Германия орқали жаҳон бозорига чиқишига йўл очиб боради. Шундайми?**

— Шак-шубҳасиз шундай. Германия бугунги кунда энг қудратли иқтисодга эга мамлакат. Бу мамлакат иқтисодининг ривожланиш суръатлари дунёда энг юқори кўрсаткичлардан ҳисобланади. Шунингдек, дунёдаги пул бирликлари ичида Германия маркасининг қадри кундан-кунга ошиб бормоқда. Шундай экан, Германия билан муносабатларимизнинг ривожланиб бориши Ўзбекистон тараққиёти учун ҳам яхши омил бўлади.

Яна шуни ҳам айтиб ўтиш лозимки, Германия ўз муносабатларида собиқ Иттифоқ республикалари ичида устивор эътиборни биринчи навбатда Ўзбекистонга қаратмоқда. Бунинг боиси, албатта биринчи набатда Ўзбекистондаги сиёсий барқарорлик, миллий тинч-тотувлик ва ислоҳотларнинг изчиллик билан аниқ йўналишда олиб борилаётганида.

Иккинчидан, бу Ўзбекистондаги мавжуд табиий ресурслар ва моддий бойликларимиздир. Бу соҳада ҳам бирга ишлаш учун германияликлар ўз сармояларини ажратмоқдалар.

**— Яна бир савол. Мана шу амалга оширилаётган ишларнинг кўнгилдагидек ривожланиб боришида мутахассислар зарур бўлади. Маълумки, Тошкент давлат иқтисодиёт университети, жаҳон иқтисоди ва дипломатия университетида малакали ходимлар тайёрлаш масаласи асосий ўринда турибди. Хорижлик мутахассислар ҳам бу ишга жалб қилинганлар. Бу хусусда яна қандай фикрлар билдира оласиз?**

— Германияда Ўзбекистоннинг иқтисодий ривожланишига ёрдам жамғармаси тузилган. Германия ҳукумати томонидан Тошкентда техник кўмак маркази очилган. Бу марказнинг асосий йўналиши республикамизда мутахассислар тайёрлаш, уларнинг малакасини оширишдан иборатдир. Ҳозирги кунда Германиядаги бир неча марказ билан ҳам алоқаларимиз бор. Масалан, машҳур Гёте номидаги маданий марказ Ўзбекистондаги бир қатор университетлар билан ҳамкорлик қилмоқда. Унинг биринчи йўналиши Ўзбекистонда чет тилларини ўргатишни такомиллаштириш, иккинчидан замонавий техника асбоблари — компьютер, электрон-ҳисоблаш машиналарини ишлата билишни ўргатишдан иборат бўлса, учинчидан иқтисод ва иқтисодий фанларга оид бўлган соҳалар бўйича мутахассислар тайёрлаш борасидаги кенг кўламда иш олиб боришдир.

Германия ва Ўзбекистон ўртасидаги ўзаро фойдали ҳамкорлик ҳар икки томонга ҳам катта самаралар беради. Айниқса, республикамизнинг бу мамлакат орқали Европа ва жаҳон бозорига чиқишида кенг имкониятлар юзага келмоқда. Ҳамкорликда иш бошлаётган қўшма корхоналар маҳсулотлари ҳам келажакда албатта жаҳон бозоридаги харидоргир маҳсулотлар бўлади дея ишонаман. Ана шундай хайрли ишларнинг дастлабки қадамлари қўйилди. Илк ижобий натижалар ҳам бўй кўрсатмоқда. Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримовнинг Германияга расмий ташрифи ҳар икки давлат ўртасида турли соҳаларда ўзаро ҳамкорлик алоқаларини ривожлантиришда муҳим омил бўлади.

Суҳбатдош
**Ғаффор ЖАЛИЛОВ.**

Бектемир туманида жойлашган «Иргидромаш» тажриба ишлаб чиқариш бирлашмаси шаҳримизнинг энг кенжа корхоналаридан бири ҳисобланади. Жамоада илғор ишчилар сони кундан-кунга ортиб бормоқда. Шулардан бири Райгул Хатбоевадир.

СУРАТДА: Райгул Хатбоева.

Андрей Пишненко сурати.

## ЎЗБЕКИСТОННИНГ ЙЎЛИ БИТТА—ОЛҒА ЮРИШ

**Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов аввал хабар бериб ўтганимиздек, 23 апрель куни республикамизнинг бир гуруҳ адиблари билан учрашган эди. Суҳбат чоғида Ватанимиз учун фидойи, маънавий дунёси мукаммал инсонларни тарбиялаш, бу ўринда ёзувчиларнинг қилажак ишлари ҳақида дилдан мулоқот бўлган эди. Мухбиримиз Ўзбекистон халқ шоири ШУКРУЛЛО билан учрашиб, ундан шу учрашувдан олган таассуротлари билан ўртоқлашишни сўради.**

— МУҲТАРАМ Президентимиз ҳузурида, биз ёзувчилар анчадан бери ўйлаб юрган, айтсакмикин ёки йўқми деган муаммоларнинг ҳаммаси ҳақида гап борди. Президентимиз ҳатто ўша масалаларни биздан ўн баробар тўлароқ қилиб, бутун моҳиятини англатиб сўзладиларки, биз ёзувчиларнинг юрагидаги муаммо тоши эриди ҳисоб.

Ёзувчиларнинг чиндан ҳам ҳозир масъулияти жуда катта. Ўзбекистоннинг ташқи алоқалари йўлга қўйилмоқда. Буни айтмасак ҳам барча яхши билади. Турклар келяпти, америкаликлар келяпти, покистонликлар келяпти. Бу жуда яхши: биз билан ўзаро манфаатли ҳамкорлик қилиш — уларнинг нияти. Бизни ўзимизнинг амалий ёрдамимиз эса бир-биримиз билан аҳиллигимиздир. Ўзимизга муҳаббатимиз бўлмаса, тарихимизни ҳурмат қилмасак, ўз миллий ғururимиз бўлмаса келажаги буюк давлатимизни тезроқ жаҳон ҳамжамиятидан муносиб ўрнини эгаллаши осон бўлмайди.

Тўғри, ҳозир аҳвол жуда оғир. Лекин бир нарсани унутмаслигимиз керак. Бугун-эрта моддий-маънавий йўқотишларимизнинг ўрнини тўлдирармиз. Бунга ишончим комил. Биз истиқлол туфайли руҳий озод бўлдик. Руҳий қарамликдан қутилдик. Буни унутмаслигимиз керак. Ёзувчилар истиқлолнинг йўлида учраётган тўсиқларни ўз кўзлари билан кўраётганлари, бошларидан кечираётганлари, менимча, айни муддао. Ахир халқимиз не-не қийинчиликларни бошидан кечирмади. Биз ёзувчилар халқимиз билан бирга бўлишимиз, Президентимиз Ислом Каримов амалга ошираётган ички ва ташқи сиёсатини қўллаб-қувватлаган ҳолда, ўз ижодимиз билан барчага етказишимиз, сингдиришимиз зарур. Энди орқага қайтиш йўқ. Ортга борадиган кўприклар ёниб кетди. Ишимиз — олға юриш. Ана шунда зиммамиздаги вазифани адо этган бўламиз.

Учрашувда ёш ижодкорларни ижтимоий ҳимоя қилиш, қалам ҳақини ошириш хусусида жуда яхши таклифлар бўлди. Хуллас, бу учрашувимиз изсиз кетмайди. Бизни ниҳоятда мамнун қилган ҳолат бу Президентимиз Ислом Каримовнинг қалам аҳлларини ҳам бир лаҳза унутмаганидир. Бу ғамхўрликлар ижодимизда ўз аксини топиши керак.

**Ғолиб МИРЗО**
**ёзиб олди.**

## ҒАФУР ҒУЛОМ ИЖОДИГА БАҒИШЛАНДИ

ЎЗБЕКИСТОН Республикаси Фанлар академиясининг Ҳамид Сулаймонов номидаги қўлёзмалар институтида академик шоиримиз Ғафур Ғулом таваллудининг 90 йиллигига бағишланган илмий анжуман бўлиб ўтди.

Ўзбекистон Республикаси Фанлар академияси мухбир аъзоси, профессор Салоҳиддин Мамажонов «Ғафур Ғулом ва замонимиз» мавзусида маъруза қилгач, филология фанлари доктори, профессор Лазиз Қаюмов шоирнинг бадиий баркамол, ўзбек халқининг меҳмондўстлигини яққол намоён қилувчи «Бизнинг уйга қўниб ўтинг, дўстларим!» шеърининг яратилиш тарихи ҳақида батафсил тўхталиб ўтди.

Албатта, Ғафур Ғулом ижоди жуда катта бир уммонки, унинг тубига етиш мушкул вазифа. Шу куни Азиз Қаюмов, Ҳафиз Абдусаматов, Абдуқодир Ҳайитметов, Наим Каримов, Ҳабиба Қурбонова, Баҳодир Валиев каби таниқли адабиётшунос олимлар, адибнинг қизи Олмос Ғ. Ғулом ҳаёти ва ижодининг ўзига хос хусусиятлари, унинг замонавий ўзбек назм ва насрининг ривожига қўшган ҳиссаси, адиб бадиий маҳоратининг сўнмас қирралари ва бошқа мавзуларда сўзлашиб, адиб билан боғлиқ қизиқарли хотираларни тилга олиб ўтишди.

**Дамир ИСЛОМОВ.**

*Спорт* *Спорт*

## ТЎРТ КАРРА ҒОЛИБ

ТОШКЕНТ денгизида тўққиз вилоятнинг 162 спортчиси иштирокида ўтказилган байдарка ва каноэда эшкак эшиш мусобақалари спортчиларимизнинг очилмаган имкониятлари ҳали кўп эканлигини кўрсатди.

Шахсий ҳисобда ғолиблик учун курашган вакилларнинг кўпчилиги жаҳон спорти талаблари даражасидаги натижаларни кўрсатдилар.

Татьяна Левина байдаркачилар баҳсида беш маротаба шоҳсупанинг юқори поғонасига кўтарилган бўлса, тошкентлик машҳур спортчимиз Иван Киреев эркаклар мусобақасида тўрт карра ғолиб чиқди.

Каноэчилар ичида эса фарғоналик Евгений Астанин ажойиб натижаларга эришди. У 500 метрлик баҳсдан ташқари барча масофаларда мутлақ устунликка эришди.

## Дастлабки дадил одимлар

ЎТГАН бир неча йил давомида илгари биз учун нотаниш бўлган спорт турлари юртимиз сарҳадларини босиб ўтиб Ўзбекистон тупроғида ўзининг ихлосмандлари, жонкуярларини топмоқда. Жумладан, дартс ўйини қисқа вақт мобайнида минглаб кишиларнинг қалбидан мустаҳкам ўрин олишга эришди, десак муболаға бўлмас.

Тошкентда илк бор ўтказилган республика биринчилиги буни яққол исботлади. Бухоро, Сирдарё, Олмалиқ, Термиз, Қарши ва пойтахтнинг 70 га яқин спортчиси иштирок этган баҳсларда эркаклар жуфтликлари ичида тошкентлик Ю. Дронов, Р. Ғариповлар ғолиб чиқдилар. Аёллар мусобақасида омад Л. Бабич ва С. Воробьеваларга кулиб боқди.

Аралаш баҳсларда Н. Ломонина — Р. Воҳидов жуфтлигига, шахсий ҳисобда эса Р. Ғарипов ва Э. Иброҳимоваларга тенг келадиган спортчи топилмади.

## Мағлублар бўлмади

ЯҚИНДА Тошкентдаги «Старт» ўйингоҳи Чкалов номидаги авиация ишлаб чиқариш бирлашмаси ишчи-хизматчилари билан жуда гавжум бўлди. Бу ерга тўпланганларнинг барчаси шу куни бошланган ёзги спорт мусобақаларининг очилишига бағишланган тадбирларда иштирок этдилар. Ота-оналар билан бир қаторда уларнинг фарзандлари ҳам 20 спорт тури бўйича куч синашдилар.

Умумжамоа ҳисобида транспорт цехи ишчилари биринчи ўринни эгаллаган бўлсалар, кичик футбол учрашувларида ғолиблик 7-цех вакиллари томонида бўлди.

Шу куни ўйингоҳга келганларнинг бари бундай тадбирларнинг тез-тез ўтказиб турилиши айни муддао бўлажаги, уларда мунтазам иштирок этажаклари шак-шубҳасиз эканлигини эътироф этдилар.

## КУТИЛМАГАН НАТИЖА

ИЛГАРИ хабар қилганимиздек, Бишкек шаҳрида шахмат бўйича жаҳон чемпионатининг саралаш баҳслари бўлиб ўтди.

Афсуски, унда иштирок этган Ўзбекистон вакиллари ишончни оқлолмадилар.

Балки Александр Ненашевнинг иккинчи ўринни эгаллагани кўнгилга бироз таскин берар, лекин ҳатто кумуш медаль ҳам навбатдаги босқичга чиқиш имконини бермайди-да.

Рейтинг кўрсаткичлари бўйича юқори ўринларда бўлиб келган вакилимиз Григорий Серпер эса... еттинчи ўринни эгаллади.

Аёллар ўртасида учрашувларнинг якуний натижаларига кўра Ўзбекистон шахматчилари — Ольга Ким ва Ольга Парфеновалар иккинчи, учинчи ўринларни бўлишиб олдилар.

Мазкур ҳудудий баҳсларда ғолиб чиққан ашгабатлик Омонгелди Какагелдиев ва олмаоталик Флюра Усковалар жаҳон чемпионатининг навбатдаги босқичи — ҳудудлараро баҳсларда қатнашиш ҳуқуқини қўлга киритдилар.

**Шуҳрат ЗОКИРОВ.**

## УРУШ ҚАТНАШЧИЛАРИ ТЎҒРИСИДА ҒАМХЎРЛИК

**Мустақил Республикамиз бозор иқтисодиётига ўтишнинг ўзига хос йўлидан бормоқда. Аҳолининг кам таъминланган қисми — уруш иштирокчилари, ногиронлар, нафақадорларни ижтимоий ҳимоя қилиш борасида кенг миқёсда чора-тадбирлар кўриляпти. Хусусан, бу соҳада Президентимиз Ислом Каримовнинг қатор Фармонлари эълон қилинди. «Ғалаба куни муносабати билан Улуғ Ватан уруши қатнашчиларини рағбатлантириш тўғрисида» Республика Президентининг шу йил 27 апрелда матбуотда эълон қилинган Фармони ана шулар жумласидандир. Мухбиримиз шу хусусда уруш қатнашчилари билан суҳбатлашди.**

**Расул ЗИЯЕВ,**
**Улуғ Ватан уруши қатнашчиси:**

— ВАТАН уруши қатнашчисиман. Навқирон ёшлигим уруш йўлларида, жанг майдонларида қолиб кетди. Мана, ёшим ҳам 70 дан ошяпти. Ёш ўтиши билан уруш асоратлари сезилиб қолди. Ана шундай пайтда бир оғиз илиқ сўздан, озгина эътибордан кўнгилнинг кўтарилар экан. Муҳтарам Президентимиз Ислом Каримовнинг Ғалаба куни олдидан биз, уруш қатнашчиларини рағбатлантириш тўғрисида қабул қилган Фармонини эшитиб, бошим кўкка етди. Ахир, қувонмай бўладими! Президентимиз бизга ўхшаган фахрийларга алоҳида ғамхўрлик кўрсатяптилар. Бунинг учун уларга чуқур миннатдорчилик билдирамиз. Республикамизни тараққий этган буюк давлатлар қаторига олиб чиқиш соҳасида кўюнчаклик билан амалга ошираётган эзгу ишларида муваффақиятлар тилайман. Уларга ҳамиша омад ва бахт ҳамроҳ бўлсин.

* * *

**Зикрилла ЭГАМБЕРДИЕВ,**
**уруш ва меҳнат фахрийси:**

— КАСБИМ шифокор бўлгани учун уруш даҳшатларини айниқса чуқур ҳис этганман. Эҳ-ҳе, бу уруш қанчадан-қанча кулфат солмади бошимизга. Қарчиғайдек алп қоматлик не-не азаматлар шаҳид кетдилар. Шуларни ўйлаганимда тинчликка, хотиржамликка ҳеч нарса етмайди, деб бежиз айтилмаганига янада ишонч ҳосил қиламан. Шу боисдан Президентимиз республикада тинчликни барқарор қилиш сиёсатини амалга ошираётганидан беҳад қувонаман. Тинчлик, хотиржамлик бор жойда қут-барака бўлади. Куни кеча уруш иштирокчилари, байналмилал жангчилар, шунингдек ҳалок бўлган ҳарбий хизматчиларнинг оилаларини 10 минг сўм пул билан мукофотлаш тўғрисида Президентимиз қабул қилган Фармон ана шу қут-барака нишонаси. Мустақиллигимиз шарофатидир.

Халқимизда «Олтин олма, дуо ол», деган гап бор. Дуо олган ҳеч қачон кам бўлмайди. Президентимизга тани соғлик тилайман, улуғ ишларига ривож берсин. Ўзбекистон шуҳрати оламга таралсин.

## МИННАТДОРЧИЛИК ИЗҲОР ЭТИШДИ

Кеча Ўзбекистон Халқ демократик партияси Миробод тумани кенгаши ташаббуси билан тумандаги Шароф Рашидов маҳалласи уруш ва меҳнат фахрийлари билан Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримовнинг «Ғалаба куни муносабати билан Улуғ Ватан уруши қатнашчиларини рағбатлантириш тўғрисида»ги Фармонига бағишланган учрашув бўлиб ўтди. Унда сўзга чиққан маҳалла комитетининг раиси С. Қосимхўжаев, Ўзбекистон ХДП Миробод туман кенгашининг биринчи котиби З. Асадов, Ўзбекистон Республикаси уруш ва меҳнат фахрийлари кенгашининг раиси Б. Раҳимов, ижтимоий таъминот вазири Б. Умурзоқов, «Ўзбексавдо» бошқаруви раисининг ўринбосари У. Набиев ва бошқалар Президентнинг ушбу Фармони Улуғ Ватан уруши қатнашчилари ва ногирон байналмилал жангчилар, шунингдек ҳалок бўлган ҳарбий хизматчиларнинг оилалари тўғрисида ёрқин ғамхўрлик ифодаси эканлигини таъкидлаб, бунинг учун Президентга чексиз миннатдорчиликларини изҳор этдилар.

**КЕЙИНГИ пайтларда чет эллик ишбилармонлар, фирма ва компания вакиллари ҳамда бошқа мутахассисларнинг республикамизга бўлган қизиқиши тобора ўсиб бормоқда. Улар диёримизга савдо-сотиқ, иқтисодий, маданий ва бошқа соҳаларда ҳамкорлик қилиш учун ташриф буюришмоқда. Чет эллик ишбилармонлар иштирокида кўплаб қўшма корхоналар қурилаяпти.**

**Шунингдек, уларни биздаги ер ости ва ер усти бойликлари, ҳали диёримиз заминида биз билмаган жуда кўплаб қимматбаҳо маъданлар борлиги қизиқтирмоқда. Бу соҳада чет эллик ишбилармонлар билан алоқалар қандай? Ана шулар ҳақида Ўзбекистон Республикаси геология ва минерал ресурслар Давлат комитетининг раиси Тўлқин Шоёқубов гапириб берди.**

— Чет мамлакатлар фирма ва компаниялари билан олиб борилаётган ишларнинг асосий йўналиши бу — Ўзбекистондаги ер ости бойликларини ўзаро ҳамкорликда ишлатиш. Бу соҳада ишларимиз ёмон эмас. Чунки, мана шу бир йилнинг ичида 50 га яқин фирма, корпорация, корхоналар билан ўзаро алоқада бўлдик. Ҳозирги кунда Америка Қўшма Штатлари билан катта лойиҳа устида ишлаяпмиз.

Бундан ташқари ҳозир биз Франциянинг катта бир фирмаси билан Қорақалпоғистон ҳудудида нефть ва газ конларини қидиришга оид ҳамкорлик қилишни бошлаш арафасидамиз. Айни пайтда бу ишимиз ҳар икки томондан пишиқ ва пухта ҳозирланяпти. Ўйлаймизки, яқин 2—3 ой ичида асосий олиб бориладиган йўналишларни белгилаб оламиз. Мана шу фирма билан Қорақалпоғистонда нефть ва газ конларини қидиришни ташкил этиб юборсак, бу соҳада ҳам яхши натижага эришган бўламиз. Қолаверса, Англиядан келган яна бир фирма билан мармар тошлар, гранит бўйича ҳамкорлик қиляпмиз. Бу борадаги лойиҳаларни тайёрлаб қўйдик. Фаолият бошлайдиган қўшма корхонамизни Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлигидан рўйхатдан ўтказдик.

Шунингдек, бошқа йўналишларда ҳам ер ости бойликларидан фойдаланиш масалаларини кўриб чиқаяпмиз. Бизнингча, бу ишларимиз яқин орада ўз натижаларини бериши керак.

**— Тўлқин ака, ўтган йилнинг май ойларида Америка Қўшма Штатлари, Канада, Финляндия, Швеция, Жанубий Африкадаги кўзга кўринган йирик-йирик фирма ва компанияларнинг мутахассислари иштирокида Тошкентда халқаро анжуман бўлиб ўтган эди. Ана шу кенгашда қатнашган фирма ва компаниялар билан алоқа боғладингизларми?**

** Ўзбекистон ва жаҳон*

# Биз билмаган маъданлар

— Ҳаммаға маълум, чет эллик ишбилармонлар билан ўша бўлиб ўтган симпозиум вақтида ва ундан кейин ҳам гапиришган эдик. Умуман айтишимиз керак, мана шу илмий кенгашни ўтказиш ташаббускори ҳам Республикамиз Президенти Ислом Каримов бўлди. Сабаби анжуман қарорлари, биз келишиб олган масалалар шу кунгача Президентимиз назоратида турибди. Шундай экан, бу соҳада амалий ишлар бошланди. Бунга асос шуки, анжуманга дунёда энг кўп олтин қазиб олувчи катта корпорациялар келишган эди. Масалан, Жанубий Америкадан «Англо-Америка», Калифорниядан «Хомстек», Англиядан «Лоунро» ва бошқа фирмалар шулар жумласидандир. Уларнинг ҳаммаси кенгашдан кейин қолиб, республикамиздаги конлар билан яқиндан танишиб чиқишди. Айтишимиз мумкинки шу кунларда «Лоунро» ҳамда «Хомстек» фирмалари билан Қизилқумдаги олтин конларини ишлатиш ҳақида музокаралар олиб боряпмиз. Мисол учун, «Омонтау» деган конимизда «Хомстек» ёки бўлмаса «Лоунро» фирмалари ишлаши мумкин.

Айни пайтда уларга биз ўз таклифларимизни бердик. Шунга асосан бу фирмалар билан биз танлов ёки чет тилида айтганда «Тендер»—бозор ўтказамиз. Мана шу бозорда уларнинг ҳар бири ҳамкорлик қилиш ҳақидаги ўз лойиҳаларини тақдим этади. Қилинадиган ҳаражатларининг камлиги ва келтирадиган фойданинг кўплиги жиҳатларидан лойиҳаларнинг қайси бири бизга қулай бўлса, ўшани оламиз. Ана шундан кейин танловда ғолиб чиққан фирма билан ҳамкорлик қилиб, қўшма корхона тузишимиз мумкин.

Ундан кейин бугунги кунда Канада фирмалари ҳам ўзларининг таклифлари билан келишаяпти. Улар билан ана шундай халқаро симпозиумни шу йил май ёки сентябрь ойларида ўтказиш ҳақида режаларимиз бор.

**— Муштарийларимизни яна бир масала қизиқтиради. У ҳам бўлса ҳамкорликда фаолият кўрсатаётган қўшма корхоналарнинг ўртада ишлаб чиқаришдан олинаётган фойданинг қанча қисми бизда қолади, деган савол. Бу ҳақда аниқроқ маълумот бера оласизми?**

— Биз одатда 50 фоиздан камига рози бўлмаймиз. Қолаверса мана шуни ҳам ўз фойдамиз томонига буришга ҳаракат қиламиз. Очиғини айтиш керак, бу анча мушкул иш. Чунки, ҳаммамизга ҳам маълум, ҳар бир фирма кўпроқ фойда олишга тиришади. Бундан ташқари ана шу фирманинг ўз томонидан келаётган ҳаражатини ҳам ҳисобга олиш зарур.

**— Бунга мисоллар борми?**

— Албатта, бор. Масалан, «Ньюмонд» фирмаси билан юқорида айтиб ўтган масала юзасидан, яъни нефть ва газ конлари қидирув бўйича келадиган даромаддан биз ўзимизга 70 фоизини олиш, уларга 30 фоизини бериш ҳақида келишиб олдик. Умуман, биз билан ҳамкорлик қилаётган хорижлик шерикларимиз ўртадаги даромаднинг 30 фоиздан 50 фоизигача олишлари мумкин.

**— Халқимизда Республикамизда бор бўлган табиий бойликларимиз, қимматбаҳо маъданлардан тежаб-тергаб фойдаланиш уни талон-тарож қилишга йўл қўймаслик, келажак авлод учун сақлаш зарур деган фикр бор. Бизнингча бундай ишга қўл урган ҳар бир мутахассис ҳамда раҳбар бу ҳақда ўйласа керак. Шунинг учун бўлса керак газетхонлар кейинги вақтларда мана шу масалалар бўйича қизиқишаяпти.**

**Кейин мана шу соҳа бўйича ҳамкорликни давом эттириш мақсадида яна бир хорижий мамлакатда сафарда бўлганлигингиз ҳақида эшитиб қолдик. Ана шулар ҳақида гапириб берсангиз.**

— Ер ости бойлиги — бу халқ бойлиги. Аммо, бир вақтлар у хўжасиз бўлган. Шунинг учун бу масалада газетхоннинг безовта бўлиши асосли. Айтишим мумкинки, бизнинг олиб бораётган ишларимизнинг тагида битта мақсад бор: Ўзбекистоннинг бойликларидан оқилона фойдаланиш. Гап пулимиз ёки технологиямизнинг йўқлиги ва бошқа сабаблар билан ўзининг навбатини кутаётган бойликлар ҳақида кетаяпти. Яъни бундан 30—40 йил муқаддам биз ердан қазиб олган ер ости бойликлари технологиямиз йўқлиги туфайли чиқинди сифатида ташлаб юборилган эди. Энди ўша чиқиндилардан чет эл технологияси ёрдамида самарали фойдаланишимиз зарур. Шунинг учун биз Англия банкида бўлган катта учрашувда қатнашдик. Аниқроқ қилиб айтганда Англияда жойлашган Европа банки бизга 70 миллион Америка доллари ҳажмида қарз бериши керак.

Шунинг учун яна бир бор айтаманки, агарда юртимизга фойдаси бўлмаса биронта чет эл фирма ёки компания вакиллари билан ҳамкорлик қилмаймиз. Бойлигимиз кўп. Табиийки, буларнинг ҳисоб-китоби бор.

**Суҳбатдош Ғафур ЖАМОЛОВ.**

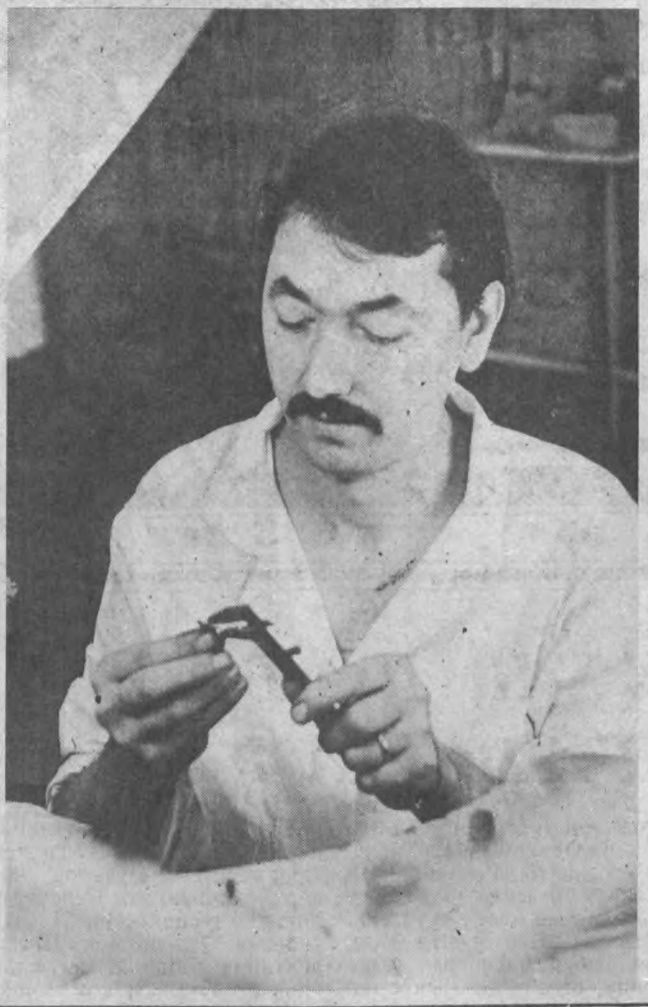

**Тошкент заргарлик заводининг нодир металлар цехи ҳозирги кунга келиб майда тармоқчаларга бўлинган ҳолда иш юритмоқда. У ерда меҳнат қилганларнинг айримлари якка тартиб асосида ва бадиий безак бериш соҳасида ишлашмоқда.**

**Ғиёсиддин Жалолов (чапдаги суратда) бадиий безак бўлимида ишлайди. Бу ерда ишлаётганига энди тўрт йил бўлди. Лекин шунга қарамай ўз ишининг моҳири эканлигини исботламоқда. Ниғмонжон Муҳамедов эса (ўнгдаги суратда) якка тартиб асосида меҳнат қилади. У ҳақиқий уста номига эга. Заводда 17 йилдан бери ишлаш билан бир қаторда кўплаб шогирдлар ҳам етиштирган. Икки заргарнинг ҳам мақсади битта — аёллар учун энг нозик ва кўркам тақинчоқлар яратишдан иборатдир.**

**Андрей Пишненко суратлари.**

** Ёшлар Иттифоқи ташкилотларида*

# Ўтиш даври якунлари

ЎЗБЕКИСТОН Ёшлар Иттифоқи Тошкент шаҳар комитетининг навбатдаги IV пленуми бўлиб ўтди. Пленум Ўзбекистон Ёшлар Иттифоқи XXV съездида эълон қилинган ўтиш даврига якун ясади. Ўтиш даврининг асосий вазифалари нималардан иборат эди?

— аввало аъзоларни қайта рўйхатдан ўтказиш;

— ижтимоий ҳимоялаш ишларининг янги шакл ва усулларини белгилаб олиш;

— бозор иқтисодиёти талабларига жавоб берадиган ташкилот тузиш.

Мана шу вазифалар қоғозда қолиб кетмасдан амалга оширилдими?

Маълумки, 1991 йил 4 октябрь куни бўлиб ўтган республика ёшларининг XXV съездида ёшлар ташкилоти янгиланиб қайта ташкил топди.

Янгиланган ташкилот Ўзбекистон Ёшлар Иттифоқи (ЎзЁИ) деб юритила бошланди. Мана шу сабаб ташкилот аъзоларини қайта рўйхатдан ўтказиш зарур бўлиб қолди. Ҳар хил техник сабабларга кўра бу иш фақат 1992 йилнинг май ойидагина йўлга қўйилди. Мана шу бир йилга етар-етмас вақт ичида 11 минг ёш ташкилотимизга аъзо бўлишди. 50 минг комсомол аъзоси ҳам Ёшлар Иттифоқига аъзо бўлиш истагини билдиришди. Шундай қилиб шаҳар бўйича ҳозирги кунда 61 минг Ёшлар Иттифоқи аъзоси бор. Бу комсомолга қабул қилинишнинг 80-йиллар охирларидаги кўрсаткичига нисбатан анча юқори (3 йил ичида комсомолга 8,5 минг аъзо қабул қилинган).

Лекин гап рақамларда эмас, унинг кетидан қувиш Ёшлар Иттифоқи учун ёт нарса. Ташкилотнинг асосий вазифаси эса, ёшларни амалда ҳимоя қилишдир. Мана шу вазифани ҳаётга тадбиқ этиш йўлида шаҳримизнинг олтита туманида «Ёшлар жамғармаси» ташкил қилинган. Бундай жамғармалар айрим корхоналарда ҳам мавжуд. Улар қаторига Тошкент тўқимачилик машинасозлиги, Тошкент трактор заводлари ҳамда Тошкент тўқимачилик комбинати киради.

Тошкент трактор заводи раҳбариятининг ёшлар учун қилаётган ишларини алоҳида таъкидлаб ўтиш жоиздир. Завод ёшлари етакчиси Баҳром Нишонов завод директорининг ёшлар муаммолари бўйича ёрдамчиси ҳамдир. Заводнинг «Ёшлар жамғармаси» томонидан яқинда ЁИ бошланғич ташкилотига 2 миллион сўм пул ажратилган эди. Ушбу маблағ эвазига ёшлар ташкилоти заводда меҳнат қилаётган ҳар бир ёшга моддий ёрдам беради, ёш оилаларга қаддини ростлаб олгунча кўмаклашади, ёшларнинг дам олиб, маданий ҳордиқ чиқаришларини ташкил этади. Завод раҳбарияти ҳам ёшларнинг бўш вақтларида ишлаб пул топиш учун имкониятлар яратиб бермоқда. Бу ерда фақат ёшлар меҳнат қиладиган кичик корхоналар ташкил қилинган. Хоҳловчилар инглиз тилини ҳам бепул ўрганиши мумкин. Бу ишни ҳам ЁИ бошланғич ташкилоти ўз зиммасига олган.

Институтларда ҳам гапирса арзигулик ишлар қилинмоқда. Масалан, Тошкент Давлат университети ЁИ ташкилоти раҳбарияти билан республика олий таълим вазирлиги ўртасида ходимлар тайёрлаб бериш ҳақида шартнома имзоланди. Низомий номли педагогика, жисмоний тарбия ва яна бир қатор институтларда ҳам ЁИ бошланғич ташкилотлари томонидан ёшларнинг бўш вақтларини мазмунли ташкил қилиш борасида кўплаб ишлар қилинмоқда.

Лекин шаҳримизнинг барча корхона ва ташкилотлари фаолияти ҳақида бундай дея олмаймиз. Баъзи бир жойларда ЁИ ходимларига ёрдам бериш у ёқда турсин, корхона раҳбарлари уларни тан олишни ҳам хоҳламайдилар.

Ходимларнинг ҳозирги кундаги ўртача ойлик маоши 3,5-4 минг сўмни ташкил қилади. Уларнинг маоши жуда кам, бунинг устига оғир ишларда ушлаб туриш қийин бўляпти. Шу сабаб тижорат ишларига аҳамият беришга тўғри келаётир.

Лекин бу гапдан ЁИ бутунлай тижорат ишлари билан шуғулланяпти эканда, деган хулоса келтириб чиқариш умуман нотўғри бўларди. Чунки ёшлар учун бепул қанчадан-қанча ишлар қилинаётгани ҳеч кимга сир эмас. Масалан, 1992 йилнинг февраль ойида шаҳар ЁИ қошида «Талабаларнинг ҳамкорлик ва тадбиркорлик концерни» ташкил топган эди. Ўша пайтларда ҳатто ўзининг биносига ҳам эга бўлмаган концерн бугунги кунга келиб бир қанча кичик корхоналар, меҳнат биржалари, «Люкс» — талабалар биржасига эга. Концерннинг асосий мақсади талабаларнинг бўш вақтларини қўшимча иш ва шунга яраша маблағ билан тўлдиришдир.

Мактаб ўқувчиларини ҳам «хафа қилмаслик» учун шаҳар ЁИ қошида мактаб корхоналари маркази ташкил этилганди. Марказ мактаб ўқувчиларини қўшимча иш билан таъминларди. Лекин яқин орада бунинг ҳам илoжи бўлмайдиганга ўхшаяпти. Чунки ҳеч кимга сир эмас, бозор иқтисодиёти мактабларга ҳам ўз таъсирини кўрсатаяпти. Бундан буён 10-11 синфларга ўқувчилар фақат танлаб олинадиган, қолганлари эса ҳунар-техника билим юртлари ва корхоналарда таълим олиб, меҳнат қиладиган бўлишади.

Аммо ушбу ўспиринларнинг ҳаммаси ҳам меҳнат фаолиятларини бошлашга тайёр эмасларку! Қолаверса, корхоналарда ўспиринларнинг ишлаши учун ҳеч қандай шарт-шароитлар яратилмаган. Пленумда кўтарилган ушбу масала кўпгина баҳс-мунозараларга сабаб бўлди. 207-мактаб ўқувчиси Музаффар Орипов назаримда ажойиб бир таклифни айтди.

— Кичкина эканмиз, деб қараб ўтирмаймиз, биз бажонидил ишлаймиз. Лекин, кичкиналарга кичкинагина иш жойлари ташкил қилинса ёмон бўлмасди.

Хуллас, пленумда муаммолар ҳам, ютуқлар ҳам йўқ эмаслиги ҳақида кўп гапирилди. Ёшлар етакчиларининг барча қийинчиликларга бардош бериб фидойиларча меҳнат қилаётганликлари тан олинди. Келажак вазифалар ва режалар белгилаб олинди. Шуни ҳам таъкидлаб ўтиш керакки, пленумнинг очилиш ва ёпилиш маросимида «Ёшлар Ўзбекистон Республикасининг Давлат мадҳиясини ижро этдилар.

Пленум ишида Тошкент шаҳар Ҳокимининг ўринбосари Ш. Жалилов, Ўзбекистон ХДП Тошкент шаҳар Кенгашининг иккинчи котиби В. Медведев, Ўзбекистон Ёшлар Иттифоқи Марказий комитети котиблари И. Бибиков, К. Жуманиёзов, ҳамда уруш, партия, меҳнат фахрийлари қатнашдилар.

**Шайдо ХУДОЕРОВА,**
**Ўзбекистон Ёшлар Иттифоқи Тошкент шаҳар комитетининг матбуот котиби.**

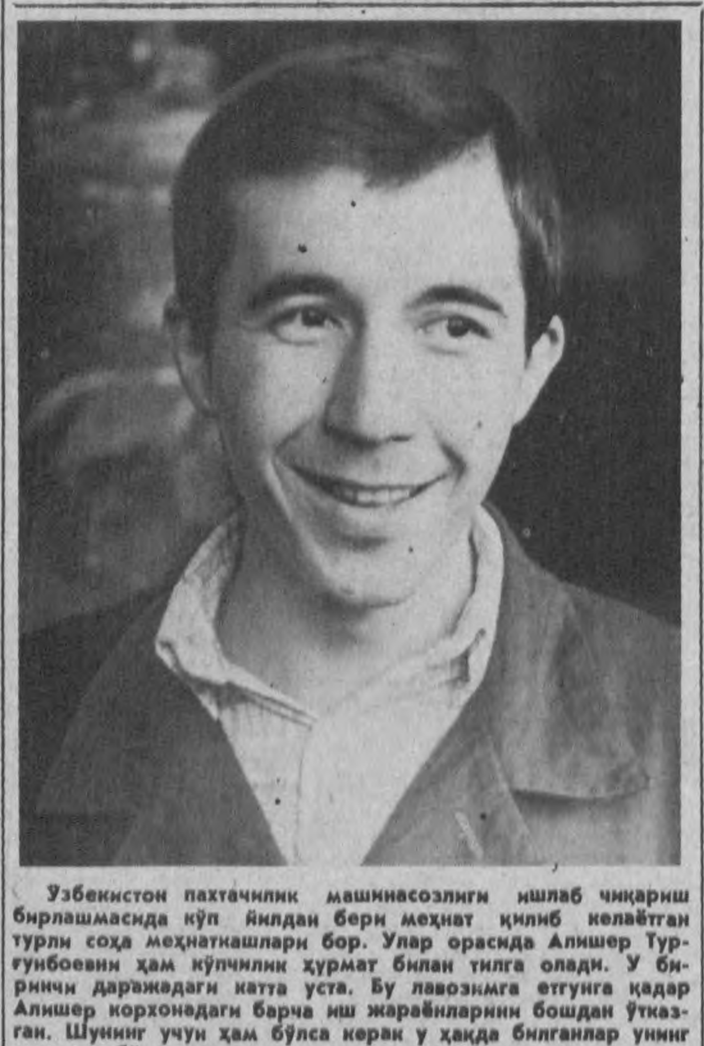

**Ўзбекистон пахтачилик машинасозлиги ишлаб чиқариш бирлашмасида кўп йилдан бери меҳнат қилиб келаётган турли соҳа меҳнаткашлари бор. Улар орасида Алишер Турғунбоевни ҳам кўпчилик ҳурмат билан тилга олади. У биринчи даражадаги катта уста. Бу лавозимга етгунга қадар Алишер корхонадаги барча иш жараёнларини бошдан ўтказган. Шунинг учун ҳам бўлса керак у ҳақда билганлар унинг шогирди бўлишга интилишади.**

**СУРАТДА: Алишер Турғунбоев.**

**Рустам Шарипов сурати.**

# ОЛҚИШ СЕНГА, «ХАЙРЛИ ТУН»

«ХАЙРЛИ тун» эстрада дастасининг ташкил топганига ҳали кўп вақт бўлгани йўқ. Шунга қарамай жамоа ўз мухлисларига эга. Даста ижросидаги ўзбек, афғон, тожик, туркман қўшиқлари мукаммаллиги билан шинавандалар томонидан зўр мамнуният билан кутиб олиняпти.

Яқинда жамоа «Орзулар камалаги»» деб номланган адабий мусиқали композиция тайёрлаб, пойтахтимиздаги мухлисларга ҳавола этди. Мазкур дастур Андижон, Қўқон, Самарқанд шаҳарлари бўйлаб ўтказилган гастроль сафарида ҳам зўр муваффақият билан намойиш этилди.

«Хайрли тун» айни кунларда янги концерт номерлари устида иш олиб бормоқда.

**Салоҳиддин СИРОЖИДДИНОВ.**

** Ижтимоий ҳимоя—амалда*

# МАҚСАД ВА МАСЛАГИ МУШТАРАК

БУНДАН етти йил муқаддам — 26 апрель куни Чернобиль фожиаси содир бўлган эди. Бутун Украина халқининг бошига тушган кулфатдан мамлакатдаги барча миллатлар азият чекиб, уларга зудлик билан ёрдамга отланишганди. Лекин ўша пайтда нурланиш даражаси хусусида берилмаган аниқ маълумотлар туфайли республикамиздан борган ёрдамчилар бугунги кунга келиб ўзлари ёрдамга муҳтож бўлмоқдалар. Барчасининг саломатлигига путур етган. Лекин мурувватли инсонлар улар қалбига йўл топиб, мавжуд имкониятлардан фойдаланиб ёрдам қўлларини чўзаётирлар. Шу боис ҳам Президентимиз томонидан уларни ҳимоя этадиган тегишли тадбирлар йўлга қўйилмоқда. Шунинг учун ҳам Ўзбекистон Чернобилчилари уюшмаси, Тошкент вилояти ва Тошкент шаҳри жамиятлари ўз ишини бошлаб юборишди. Лекин жамият ишлаяпти, вассалом деб ўтириш ҳам ножоиз. Ҳар бир ишнинг янада мукаммал бўлиши учун унга ҳамкор ва ҳамдард бўлмоқ лозим.

— Тошкент шаҳар «Чернобиль» ўзаро ижтимоий ёрдам кўрсатиш жамияти рўйхатида ҳозирги кунгача 1000 дан зиёд киши бор. Уларнинг ҳар бирининг икки-учтадан фарзандлари бор, — дейди жамият раисининг ўринбосари Илҳом Рўзиев. — Лекин авваллари сезилмаган дард кейинги вақтда кучайиб бормоқда. Чернобилда бўлиб қайтган ҳар бир кишининг дарди бор — у бемор, айни болам-чақам деб, кучга тўлиб етилаётган оталар бугунги кунда ишга яроқсиз. Айримлари ногиронлик гувоҳномасини қўлига олиб, кўзида ёши билан ўтирибди. Жамият ана шундай муҳтожларга кўмак бериш учун ўз фаолиятини бошлади.

Чернобилчиларнинг дарди кўпроқ кунлар исий бошлаган кезларда кучаяди. Энг аввало оёқларида дармон бўлмай, қувватсиз ҳолга тушиб, худди ичини бир нима емираётгандай ҳис этади. Бундай ҳолда гоҳо ўша бемор қаерга бориб дардини айтишни билмай юрган кезларда, Чилонзор даҳасининг 22-мавзесига жойлашган жамиятимиз, албатта, ёрдамга тайёр.

Даставвал ишни нимадан бошлаш лозим эканлиги ҳақида кўп бош қотирдик. Борабора ўз олдимизга аниқ бир мақсад, яъни мавжуд чернобилчиларга қандай йўл билан бўлсада мадад беришга бел боғладик. Шунинг учун ҳам жамиятимиз қошида илмий ишлаб чиқариш маркази фаолият кўрсата бошлади. Марказни айни вақтда Ринат Миртолипов бошқармоқда.

Жамиятнинг фаолият кўрсата бошлаганини эшитган айрим корхона ва ташкилотлар ўзларининг ёрдам қўлларини чўза бошладилар. Мана улардан «Ўзметаллопторг» — (50 минг сўм), сут-қандолатчилик корхонаси — (50 минг сўм), Акмал Икромов тумани ҳокимлиги шулар жумласидандир.

Ҳар бир туман қошида жамиятимизнинг бўлимлари ҳам ишлаб турибди. Шунинг учун барча чернобилчиларга мурожаат қилиб айтаманки, ўзларининг ҳақ-ҳуқуқларини ва улар учун яратилаётган имтиёзлардан фойдаланиш қонун-қоидаларини билиб олсинлар. Билмасалар марҳамат, бизларга ёки туман бўлимларига мурожаат этсинлар. Чернобилчиларнинг саломатлигини тиклашда, аниқроғи уларга аниқ ташхис қўйиш ва керакли муолажа берилиши ҳақида тиббиёт-санитария бирлашмаси қошидаги 2-марказий поликлиника бош врачи ўринбосари Раъно Содиқовна Муҳтарамова ўз маслаҳатларини сира аямайдилар. Уларга ҳам ўз миннатдорчилигимизни изҳор этмоқчимиз.

Жамият раисининг ўринбосари билан суҳбатимиз тугагач, Раъно Содиқовнага мурожаат этдик. У чернобилчилар ҳақида қуйидагича изоҳ берди:

— Чернобиль фожиасида бўлиб қайтган йигитларимиз ҳақиқатан ҳам саломатликларини анча йўқотишган. Бизнинг поликлиникамиз уларни тўлиқ равишда тиббий текширувдан ўтказиб туради. Айримларига бизлар тавсия этган ташхис асосида ногиронлик ҳуқуқига йўлланма берилади.

«Чернобилчиман» деб келган йигитларнинг барчасига саломатликларини асраш ва унинг учун лозим бўладиган муолажаларни аниқ-равшан қилиб тушунтириб берамиз. Гоҳо айримлари ҳатто 1992 йил 6 апрелда қабул қилинган қарорда кўрсатилган ҳақ-ҳуқуқларидан қандай фойдаланишни ҳам билишмайди. Шунинг учун ўтиниб сўрайманки, бетобмисиз, ўзингизни ҳам, оиладагиларни ҳам, тиббий ходимларни ҳам қийнамай ўз вақтида саломатлигингиз учун қайғуринг.

Тошкент шаҳар Чернобиль жамиятининг ҳам, тиббий ходимларнинг ҳам мақсади, маслаги бир эканлиги улар айтган сўзлардан маълум. Лекин «Танаси бошқа дард билмас» деганларидек, ҳақиқатан чернобилчиларнинг дарди ўзларига маълум. Бу ўринда шуни яна таъкидламоқчимизки, улар учун ҳамма эшиклар очиқ. Уларни нима безовта қилаётган бўлса фақат тегишли жойларга мурожаат этсалар бўлгани.

**Гулзода АБДУЛЛАЕВА.**

ЎЗБЕКИСТОН мустақилликни қўлга киритгач жаҳон ҳамжамиятига дадил қадамлар билан чиқмоқда. Халқ хўжалигининг турли соҳаларида янгиланиш жараёни рўй бермоқда. Республикамиз Президенти Ислом Каримовнинг кейинги вақтларда бир қатор давлатлар раҳбарлари билан учрашганлиги ҳам мамлакатимиз иқтисодини ривожлантиришга муносиб ҳисса қўшмоқда. Бу борада яқинда бўлиб ўтган учрашувларни мисол қилиш мумкин. Малайзия ва Туркия каби давлатларнинг раҳбарлари билан бўлган учрашувлар шубҳасиз келажакда катта натижалар беради.

** Мустақиллик мевалари*

# МАҲСУЛОТЛАРИМИЗ СИФАТИ ОШАДИ

Ҳозир республикамизда фаолият кўрсатаётган 400 дан зиёд корхоналаримиз замон талаби билан бир қатор маҳсулотларининг турини тубдан ўзгартирдилар. Давлат, қўшма, хусусий, кооператив корхоналар халқ фаровонлигини яхшилашга ўз ҳиссаларини қўшмоқдалар.

Бозор иқтисодига ўтишда корхона, ташкилот, муассаса раҳбарларининг ҳар томонлама етук бўлиши асосий роль ўйнайди. Чет мамлакатлардаги корхоналар бу борада биздан анча илгарилаб кетдилар. Бу муаммони ҳал қилишда Ўзбекистон Республикаси Ташқи иқтисодий алоқалар вазирлигига қарашли «Ўзэкспомарказ» савдо-кўргазма маркази раҳбарияти савобли ишга қўл урдилар.

Республика адлия вазирлиги ва бир қатор институтларнинг етук мутахассислари, қонун посбонлари, ҳуқуқ ҳимоячилари ҳисобланмиш жумҳурият бош ҳаками Роберт Хачатуров, «Таштекстильмаш» ишлаб чиқариш бирлашмасининг ҳуқуқшунослик хизмати бошқармаси бошлиғи Аркадий Гурин, Тошкент ҳуқуқшунослик институти меҳнат ҳуқуқи кафедраси мудири, ҳуқуқшунослик фанлари номзоди Миҳаил Гасапов, Ўзбекистон Вазирлар маҳкамасининг ҳуқуқшунослик бўлими бошлиғи Исо Хамедов, жаҳон иқтисоди ва дипломатияси университети ўқитувчиси, иқтисод фанлари доктори, профессор Ҳусния Муродова сингари ўз ишининг малакали мутахассислари семинарда ишга қабул қилиш, ишдан бўшатишдаги янгиликлар, контракт тузиш ҳақидаги жараёнлар хусусида маърузалар қиладилар. Ўқув семинари жараёнида республика иқтисодий ислоҳоти билан боғлиқ бўлган ҳуқуқий жиҳатлар, республика иқтисодида хўжалик субъектларининг мақоми, корхона ва бирлашмалар мулкларининг ҳуқуқий режимлари ҳақида сўз юритилади. Шунингдек, ўқув дастурида оператив бошқариш, мулкчилик ҳуқуқлари, хусусийлаштириш масалаларига кенг ўрин берилган.

Ушбу ўқув-семинари давомида зарур масалалар ёрдамида корхоналар, муассаса, ташкилотларнинг ҳуқуқий режалаштирилган ҳисоб-китоби амалга оширилади ва ўқув семинари тугагач ҳар бир тингловчига мана шу маърузалар ва ҳисоб-китоблар ҳақида жадвал-ҳужжатлари топширилади.

Умид қиламизки, ўзига талабчан, замон билан ҳамнафас бўлган, ўз корхонасининг довруғини жаҳон миқёсига чиқаришни истовчи раҳбарлар учун бу кони фойда бўлган ўқув-семинарлари бундан буён йилнинг ҳар бир чорагида уюштирилади.

Бир вақтлар ўз пахтаси, қоракўл терилари, пилласи, зангори олови, олтини билан машҳур бўлган Ўзбекистонимизнинг янги сифатли маҳсулотлари яқин пайт ичида ривожланган мамлакатлар маҳсулотлари билан рақобатлаша олади деб умид қиламиз.

**Муяссар МАҲМУДОВА.**

# Сиҳат-саломатлик

## «ЙЎҚ» ЎРНИГА «ЛАББАЙ» ДЕСАК

**● Яхшилик уруғи сепилган жойда мевазор боғ пайдо бўлади, дейишади. Бир оғиз сўз билан ҳаёти қил устида турган инсонни оёққа турғазиб юбориш ҳам, аксинча умрига зомин бўлиш ҳам мумкин. Айниқса ҳозирги мураккаб иқтисодий жараёнда тадбиркорлик билан чиқиб, халқимизга малакали тиббий хизмат кўрсатаётган шифокорлар қанчадан қанча? Мана шундай ҳамшаҳарларимиздан бири 1-Тошкент Давлат тиббиёт институтига қарашли поликлиника мудири Рустам Оллобергановдир. Эътиборли томони шундаки, бу поликлиника бир қатор янгича иш тартибига ўтган.**

**— Рустам ака, суҳбатимиз бошланишида поликлиниканинг дастлабки иш тартиби билан қисқача таништириб ўтсангиз.**

— Маслаҳат берувчи поликлиникамизда эрталаб соат 8 дан 14 га қадар беморларни бепул қабул қиламиз. Кундузги соат 14 дан кейин эса беморларга пуллик хизмат кўрсатилади. Энди кимларга пуллигу, кимларга пулсиз хизмат кўрсатилади, деган савол туғилади. Бепул хизмат олий ўқув юртлари талаба ёшларига, меҳнат ногиронлари ва уруш қатнашчиларига кўрсатилади. Пуллик хизматимиз эса йўлланмасиз келган, айни пайтда ишлаб чиқаришда меҳнат қилаётган, ҳар ҳолда ўзини иқтисодий жиҳатдан таъминлай оладиган кишиларга аталган. Йўлланмасиз келганлардан тиббий ҳужжатлар сўрамасдан ҳам ёрдам кўрсатамиз.

**— Албатта бунинг учун имконият бўлса керак?**

— Гапингиз тўғри. Бошқа поликлиникалардан фарқли ўлароқ, бизда ҳамма имкониятлар мавжуд. Мутахассислар эса институтимиз профессор-ўқитувчилари, қисқаси ўз ишининг усталари йиғилишган. Яна бир янгилик шундан иборатки, поликлиника қошида клиник шароит яратилган, яъни 16 ўринли хоналар ажратилган, уларда кундузлари беморлар ётиб даволанишади. Айтайлик, бирон беморнинг шу ерда доимий қолиб даволанишга шароити бўлмаса эрталабдан кечгача бу ерда бўлиб, муолажа олиши, сўнг уйига кетиши мумкин. Келажакда ўринлар сонини 25 тага етказмоқчимиз

**— Кўпроқ қайси касаллик билан оғриган кишилар мурожаат қилишади?**

— Кўпроқ кўз, қулоқ, бурун, томоқ касалликлари бўйича мурожаат қилишади. Шу ернинг ўзида урология хасталиги бўйича хизмат кўрсатадиган хонамиз ҳам бор. Қон олиш ва унинг таркибини текшириш, лазер нурлари ёрдамида даволаш имкониятига ҳам эгамиз. Мана, бош шифокоримиз Қутбиддин Насриддинов билан янги режа тузиб қўйганмиз. Жумладан, лазеротерапия сингари услублар асосида даволашни йўлга қўямиз. Айни чоқда амбулатория шароитида — жарроҳлик усулида даволашни йўлга қўймоқчимиз. Бунда беморларни бўлимларга ётқизмасдан турли операция ишлари амалга оширилади. Келгусида кундузги шифохонани янада кенгайтириш режамиз қатъий.

**— Ҳозирги иқтисодий аҳвол ўзингизга маълум. Айниқса тиббиёт соҳасида, дори-дармонлар масаласида беморлар олдида бирмунча қийинчиликлар бор. Агар беморнинг иқтисодий аҳволи тўғри келмай сиздан уйида даволаниш учун маслаҳат сўраб келса ёрдам бера оласизлармн?**

— Тиббиётнинг бош вазифаси ҳам инсонга ғамхўрлик қилиш. Маслаҳат учун жонимизни ҳам аямаймиз. Қандай дори-дармон истеъмол қилай деб келадиган беморлар бўлса, йўл-йўриқ кўрсатамиз. Зарур муолажани ҳам белгилаймиз. Мана, бизда умрини инсон саломатлигига бағишлаб келаётган шифокорларимиз бор. Ошқозон-ичак касалликлари бўйича профессор Каримулло Баҳодиров, тажрибали жарроҳ, кафедра мудири Аҳмад Хўжаев, кўз касалликлари бўйича етук мутахассис Алишер Худойбердиев сингари шифокорларимиз беморлар хизматига тайёр. Энди поликлиникамиз бундан кейин ҳам хасталарга мадад қўлини чўзаверади. «Йўқ» деган сўзнинг ўрнига «Лаббай» деган жавобни берсак, ўз бурчимизни бажарган бўламиз.

**Суҳбатдош Нурилла АЛИМОВ.**

* *Фидойиларимиз*

## ДАРДГА МАЛҲАМ

ДАРДГА чалиниб, касалхонага тушишдек кўргиликни ҳеч кимса ўзига раво кўрмайди, албатта. Касалхонада даволанаётганлар ҳам тезроқ дарддан фориғ бўлиб ўз оиласи, қадрдонлари бағрига қайтишни исташади. Аммо хасталикни енгиб, уйга қайтар чоғингда дилингда қандайдир ширин туйғу куртак очади. Сен ётган хона, ҳамхона беморлар, ҳамшираю шифокорлар қалбингга қандайдир яқин, қадрдондай туюлиб, уларни сира тарк этгинг келмайди. Нури аяда ҳам худди шундай ғалати ҳис пайдо бўлди.

Сўнгги кунларда унинг уйқуси тез-тез бузиладиган, сал нарсага қаттиқ ҳаяжонланадиган бўлиб қолди. Қон босими тобора ошиб бориб, бошида оғриқ турди ва уни 15-шаҳар касалхонасининг асаб касалликлари бўлимига оғир аҳволда олиб келишди. Дарди — сурункали мия қон томири фаолиятининг бузилиши экан.

— Касбим ҳуқуқшунос, ҳозир нафақахўрман, — дейди бемор Нури ая Ҳакимова. — Бу ерда ўтган 16 кунлик умримда ҳамшира ва шифокорларнинг инсон саломатлиги йўлида чин дилдан меҳнат қилаётганларини кўриб, уларга бўлган меҳрим янада ортди. Бу қадар қисқа вақт ичида тузалиб кетаман, деб сира ўйламагандим. Айниқса ўз касбининг моҳир устаси, шифокор Содиқ Турғуновдан ниҳоятда миннатдорман.

Содиқ Турғунов асаб касалликлари бўлимида кафедра доценти, тиббиёт фанлари номзоди. Бўлимдаги каттаю кичик унинг тажрибасига суяниб иш тутади.

— Тан олишимиз керакки, сўнгги пайтларда асаб касалликларига чалинаётган беморлар сони ортиб бормоқда, — дейди у. — Бунинг сабаблари турлича. Шулардан бири атроф-муҳит тозалигининг бузилиши, жумладан ҳаво, сув, мева-сабзавотлардаги турли зарарли кимёвий моддаларнинг борлигидир. Асаб хасталиклари билан кўпроқ аёлларимиз азият чекаётгани ачинарли ҳол. Чунки уларда тиббий савия етишмайди. Ҳар йили фарзанд кўриши уларнинг организми кўтара олмайди. Ҳозирги иқтисодий мураккаб шароит туфайли инсонлар орасидаги ўзаро муносабатлардаги асабийлик ҳам асаб касалликларининг кўпайишига сабаб бўлмоқда. Агар барчамиз ана шу иқтисодий қийинчиликларнинг вақтинчалик эканини билсак эди, беморлар сони тенг ярмига камайган бўлар эди...

Бўлим 170 беморга мўлжалланган бўлиб, бу ерда дори-дармонларга нисбатан даволашнинг физиотерапевтик усулига асосий эътибор қаратилади. Шунингдек, электроэнцофалограф, электромиограф каби замонавий тиббий асбоблар ҳам беморлар хизматида. Шундай бўлса-да, Содиқ Турғунов тиниб-тинчимайдиган инсон, Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлигининг асаб хасталиклари бўйича бош мутахассиси. Унинг фикрича кишининг бирламчи шифокори унинг ўзидир. Дори-дармон, муолажалар эса ёрдамчи омиллар, холос. Шунинг учун у беморлар билан суҳбатлашишни яхши кўради. Уларни инсон танасининг ўта нозиклигини билишга, одамлар ўзаро меҳр-мурувватли бўлишлари, бир-бирларини асраб-авайлашлари лозимлигини тушунишга даъват этади. Зеро, бу фазилатлар биз сўз юритаётган шифокорнинг соҳасида ўта муҳимдир. Унинг ўзи ҳам ана шундай хислатли инсон эканини бўлимдаги ҳар бир бемордан, ҳар бир тиббиёт ходимидан эшитиш мумкин.

**Абдумалик АБДУРАҲМОНОВ.**

**⊙ СУРАТДА: Содиқ Турғунов (чапдан иккинчи) малака оширишга келган бир гуруҳ шифокорларга асаб хасталиклари бўйича маслаҳатлар бермоқда.**

**Холмат Мирзакаримов сурати.**

* *Шифокор фикри*

## БОЛАЛАРДАГИ ҚАНД КАСАЛЛИГИ

КЕЙИНГИ пайтларда беш яшар Сабоҳатнинг иштаҳаси йўқолиб, қорнида оғриқ пайдо бўла бошлади, сув ичгани ичган. Қолаверса, чақалоқлигида дўмбоқ бўлган бу қиз, кундан-кунга озиб кетди. Бу ҳам етмагандек, териси қуриб, йирингли яралар тошди. Териси қичишиб қипиқланди. Буни кўрган онаси Саодат опа уни зудлик билан тери касаллиги шифокорига олиб борди. Шифокорлар Сабоҳатга қандли диабет деган ташхис қўйишди. Юқоридаги воқеадан кўриниб турибдики, Саодат опанинг тахминлари нотўғри чиқди. Бу эса қандли диабет касаллиги ҳақида ота-оналаримизнинг етарлича тушунчага эга бўлмаганликларидандир.

Касалларнинг сони жиҳатидан қандли диабет юрак-қонтомир касалликлари, рак, СНИДдан сўнг тўртинчи ўринда туради. Уни аср касаллиги ҳам дейишади. Сабаби фан-техниканинг ривожланиши, семизлик, углеводли маҳсулотларни кўп истеъмол қилиш кабилар касалликни зўрайтирувчи омилларга киради.

Касалликнинг келиб чиқиши сабаблари турлича бўлиб улардан энг асосийси ирсий омилдир. Ота-оналарнинг қандли диабет билан касаллангани унинг фарзандларига суяк суради. Касалликни зўрайтирувчи сабаблар қаторига нотўғри овқатланиш (ширинлик, узум ва қовунни кўп миқдорда истеъмол қилиш), юқумли касалликлар (сариқ, қизамиқ, грипп) асорати, қаттиқ ҳаяжонланиш, қўрқиш ва бошқалар киради. Руҳий ҳолат ва асаб тизимининг бузилиши ҳам қанд касаллигининг келиб чиқишидаги асосий сабаблардан бири саналади. Овқатни кўп истеъмол қилиш ортиқча семириб кетишга олиб келади. Семизлик эса барчага аёнки, ёғ босиш, моддалар алмашинувининг бузилиши туфайли пайдо бўладиган касалликдир. Кўп овқат ейиш меъда ости безини зўриқиб ишлашга мажбур қилади. Натижада бу без ҳолдан тояди ва инсулин етишмаслигига олиб келади. Қандли диабет вазни меъёрда бўлган болаларга қараганда семиз болаларда 10—15 марта кўпроқ учрайди.

Касалликнинг олдини олиш ишида фақат шифокорлар эмас, балки ота-оналар ҳам алоҳида ўрин тутади. Бунинг учун улар қанд касаллиги тўғрисида кенг тушунчага эга бўлишлари ниҳоятда муҳим. Қолаверса, фарзандларини мунтазам шифокор кўригидан ўтказиб, уларнинг соғлиқлари учун қайғуришлари яхши самара беради.

Болаларда қандли диабет касаллигининг турлари катталардаги сингари бўлади. Масалан, касалликнинг бошланғич даврида беморда ҳеч қандай белги ва аломатлар кўринмайди. Касалликнинг кейинги даври яширин (латент) диабетдир. Бу даврда беморларни ҳеч нарса безовта қилмайди, касалликнинг белгилари деярли бўлмайди. Қонда қанд миқдори меъёрда ушланиб туради. Шунинг учун фақат глюкоза ичириш йўли билан махсус биохимик текшириш ёрдамида яширин диабет борлигини аниқлаш мумкин. Агар боланинг тишлари касалланиб, аста-секин тўкила бошласа ёки болада узоқ битмайдиган яралар пайдо бўлса бундай болада диабет яширин турда деб гумон қилиниши мумкин.

Хўш, касалликнинг очиқ турлари қандай белгилар билан кечади? Қандли диабет касаллигининг очиқ тури билан касалланган болаларда қаттиқ чанқаш, оғиз қуриши, қувватсизлик пайдо бўлади. Кеча-кундуз сув ичади. Иштаҳа йўқолади. Бундай болалар жуда озиб кетади. Тери ва шиллиқ қаватлар қуриб, йирингли яралар пайдо бўлади. Баъзи болаларда иштаҳа яхши бўлса-да, вазни ҳеч ортмаслиги ҳоллари учрайди. Бундан ташқари диабетнинг бошланғич даврида болаларда ҳаддан зиёд озиб кетиш, қорında кучли оғриқлар туриши ва кўнгил айнаб қусиш рўй беради, бола ҳушини йўқота бошлайди. Бу давр касалликнинг тўла ривожланган даври бўлиб, бемор бола эс-ҳушини бутунлай йўқотиб қўяди. Нафас олиши янада қийинлашади, юрак фаолияти пасайиб кетади.

Умуман олганда қандли диабетнинг турига қараб белгилари ҳам турлича бўлади. Тери ости клетчаткаси камайиб кетади, беморнинг ички аъзоларида турли хил ўзгаришлар рўй беради. Масалан, тери ости ва шиллиқ қаватларда йирингли яллиғланиш юзага келади. Оғиз четлари бичилганга ўхшаб қолади. Бу ҳам етмагандек суяк мускул тизимида ҳам ўзгаришлар юзага келади, мускуллар атрофияга учрайди, баъзи беморларнинг бўйи ўсишдан қолади. Умуман олганда қандли диабетнинг оғир турларида юрак-томир системаси фаолияти пасайиб кетади. Касалликнинг олдини зудлик билан олинмаса, бош мия асаб тизими, буйрак ва жигарда қон томирлари шикастланади.

Қандли диабет касаллигининг олдини олиш ва даволашнинг ягона йўли танада моддалар алмашинувини тўғри изга солишдир. Қондаги қанд миқдорини меъёрга келтириб, оқсил, ёғ алмашинувини йўлга қўйиш ҳам шулар жумласига киради. Беморларда моддалар алмашинувини яхшилаш учун турли усуллар мавжуд. Буларнинг биринчиси физиологик парҳездир. Физиологик парҳезда болаларнинг ёшига ва вазнига қараб махсус калорияли овқат берилади. Бунинг учун оқсилга бой маҳсулотлар (гўшт маҳсулотлари, балиқ, тухум, сузма, пишлоқ ва дармондорига бой мева-сабзавотлар) бериш керак. Тез ҳазм бўладиган углеводли маҳсулотлар: ширинликлар, оқ нон, узум, қовун бериш ман этилади. Тавсия этиладиган сабзавот маҳсулотларидан карам, бодринг, помидор, шолғом, турп, сабзи, мевалардан эса олма, олча, олхўри, апельсин, мандарин, бошоқли донлардан ясмиқ, сули, арпа бериш мумкин бўлади. Ўсимликларнинг баъзилари (донлари, илдизлари) қондаги қанд миқдорини нормага келтиришга ёрдам беради. Буларга женьшень, сули, беда, ерёнғоқ, қариқиз ва бошқалар киради.

Бундан ташқари жисмоний машқлар бемор болалар учун муҳим аҳамиятга эга. Қийин бўлмаган жисмоний машқлар бемор болани чиниқтиради, ҳамда қондаги қанд миқдорининг пасайишига ёрдам беради. Болаларни тўғри овқатлантириш, очиқ ҳавода чиниқтириш, турли машғулотлар ва спорт билан шуғуллантириш, семизликка йўл қўймаслик, юқумли касалликларни ўз вақтида бартараф этиш қанд касаллигининг олдини олишнинг бирдан-бир гарови ҳисобланади.

**Лола ШАРОФУТДИНОВА,**
**Тошкент тиббиёт педиатрия институтининг доценти.**

* *Чет эл маданияти*

## АҚШ КИНОСИ МАРКАЗИ

АМЕРИКА Қўшма Штатларида кино ниҳоятда катта фойда келтирадиган соҳа ҳисобланади. 1991 йилда бу ерда 436 та кинофильм суратга олинди. Уларни кинотеатрларда намойиш этишдан 4 миллиард 700 миллион доллар, видеокассеталар прокатидан эса ўнларча миллиард доллар фойда олинди. Бунга телевидениедан олинган фойда қўшилса 20 миллиард доллардан ошиб кетади. Кинофильмларни чет элларга сотишдан олинган фойда эса бу даромадни икки баробар оширди.

Америка саноатининг бирон тармоғи жаҳон бозорида киночалик муваффақиятга эриша олмаганди. АҚШ киносидан олинаётган фойданинг аҳамияти шундаки, мазкур соҳада нисбатан кам одам ишлайди. Демак, олинган фойда саноқли кишилар чўнтагига тушади.

Америка киноси маркази — Голливуд Лос-Анжелес яқинида бир неча квадрат километр майдонга жойлашган бўлиб, бу ерда кинофильм ишлаб чиқарадиган 8 та студия бор. Бундан ташқари 3 та киноагентлиги ҳам мавжуд. Улар киноматографлар билан иш юзасидан шартнома тузишларни ташкил қилади.

Киночиликда энг машҳур артистлар 100 нафардан ошмайди. Машҳур кинорежиссёрлар эса 50 нафардан ҳам кам. Ҳар бир актёр Голливудда суратга тушиши учун ниҳоятда кескин рақобатдан ўтиши шарт. Умуман Голливуд ноёб истеъдод эгаларини қадрлайди.

Голливудда тайёрланган кинофильмлардан кўп фойда олиниши табиийдир. Чунки, битта кинофильмга ўртача 27 миллион доллар сарф қилинади. Бу катта маблағ, албатта. Шунинг учун бўлса керак, студиянинг раҳбарлари кинофильм суратга олинаётганида унга санъат сифатида эмас, балки энг аввало фойда келтирадиган манбадек қарашади. Шунга қарамай ҳам яхши санъат намунаси ҳисобланган ва ҳам кўп фойда келтирган фильмлар оз эмас. Бунга мисол қилиб «Уйда якка ўзи» фильмини кўрсатиш мумкин. Ана шу фильмни тайёрлашга атиги 12 миллион доллар сарфланган ҳолда 300 миллион доллар фойда олинган.

Америка кино бизнесининг маркази Голливудда кинобизнес агентларининг тутган мавқеи улкандир. Улар актёр ва режиссёрларни танлашади ва катта молиявий маблағларга эгадирлар. Улардан кейинги ўринда студия раҳбарлари, продюссерлар, актёрлар ва ҳоказолар туради. Актёрлар кинорежиссёрлар, продюссерлар ва студия раҳбарларига караганда анча машҳурдирлар. Машҳур кино юлдузлари шуҳрати оламга танилган. Лекин бу кўп ҳолларда ўткинчи бўлади.

Голливудда актёрлар юқорига кўтарилиш учун қаттиқ меҳнат қиладилар. Масалан, Дастин Кауфман ҳозир ҳар бир кинофильмда суратга тушиш учун 20 миллион доллар олади. Ваҳоланки, у 1970 йилда олинган бир фильмда ўйнаган роли учун атиги 17000 доллар олган эди.

Голливуд артистлари фақат пул учун ишлайди, дейиш хатодир. Шу ўринда киноактёр Дастин Кауфман: «Агар фақат бойлик орттириш учун ишлаганимизда эди, тўғри келган ишни қилаверар эдик. Биз ҳаммамиз ниҳоятда катта қийинчиликлар билан юқори даражага эришдик. Яхши роль олишни истаб шунчалик заҳматни бошимиздан кечирдик. Ҳозир бизга кўпроқ ҳақ тўлайдилар. Чунки биз кино ширкатларига кўп фойда келтирдик», — дейди.

**(«Садо», «Америка овози» радиостанцияси эшиттиришлари асосида).**

**Собир Раҳимов туманидаги 4-поликлиника қошида фаолият кўрсатаётган 8-дорихона бўлимининг жамоаси аҳолига намунали хизмат кўрсатиш учун барча имкониятлардан унумли фойдаланяпти. Айни пайтда бу ерга ташриф буюраётган кишилар ўзларига керакли дори-дармонларни харид қилиб, миннатдор бўлиб кетишмоқда.**

**СУРАТДА: мазкур тиббиёт муассасасининг доришуноси Адиба Абдуллаевани кўриб турибсиз.**

**Фахриддин Умурзоқов сурати.**

## МИНГ БИР САВОЛ

**● Ўн етти йилдан бери машина чамбарагини бошқараман. Бир неча марта белим терлаб турган пайтда машина эшигини бирдан очиб, пастга тушганимда белимни шамоллатиб қўйдим. Маслаҳат беринг, нима қилай?**

**Л. КОМИЛОВ,**
**Бектемир тумани.**

СИЗ невропатологга мурожаат қилинг. Агар бел шамоллаш, грипп, ангина туфайли оғриб қолган бўлса, дарҳол пенициллин ва бошқа антибиотиклар буюрилади. Баъзан беморга физиотерапевтик муолажа ҳам қўлланади. Физиотерапевтик шифохоналарда турли электр, сувли ванналар ва балчиқ билан даволаш мумкин. Айниқса кейинги йилларда игна санчиш, аринининг заҳри билан даволаниш яхши наф бериши аниқланди.

• • •

**● Институтда мен олиб бораётган изланишга кўп асаб сарфлашимга тўғри келаяпти. Баъзан уйга қайтгач ярим кечагача, ҳатто дам олиш кунлари ишлайман. Кейинги пайтда юрагим сиқилиб, ўзимда қаттиқ чарчоқ ҳис қилаяпман...**

**К. ОДИЛОВ,**
**илмий ходим.**

АСАБГА жуда зўр келиши билан боғлиқ бўлган ҳар қандай зўриқадиган иш бир маромда ташкил қилиниши керак. Одамнинг бирданига бир неча хил ишни бажариши, у бу ишларнинг гоҳ бирини қолдириб, иккинчисига, учинчисига, чала қолдириб бошқасига ўтиб, пала-партиш ишлаганида, шу туфайли унга ҳадеб танбеҳ бераверишганда, шошилтиришганда одам ўз кучига ишонмай қолади, руҳи тушади ва тунлари ухлай олмай чиқади. Бундай вақтда ўзингизни бошқа нарсага чалғитиб юрагингизни бўшатинг. Ёмон фикрлардан қутулишнинг энг яхши йўли — мускулни ишга солишдир. Жисмоний меҳнат қилинг, кўчани бироз айланиб, югуриб келинг. Мусиқа тингланг, ўзингиз севган шоирнинг шеърларини ўқинг, муҳими салбий ҳиссиётларнинг миянгизга ўрнашиб қолишига йўл қўйманг.

• • •

**● Ҳали ёш бўлишимга қарамай қулоғим яхши эшитмайдиган бўлиб қолди. Бир танишим «Сен кўп йилдан бери папирос чекасан, балки шундандир», деди. Шу тўғрими?**

**С. АЛИМОВ,**
**«Қўйлиқ-1» даҳасида яшовчи фуқаро.**

СИЗ шифокорга мурожаат қилишингиз зарур. Шуни айтиш зарурки, дарҳақиқат, чекиш эшитиш фаолиятига ёмон таъсир қилади. Ашаддий кашандаларнинг «қулоғи битиб қолади», чунки ҳалқумнинг доимий равишда таъсирланиб туриши эшитиш аппаратининг айрим соҳаларига тарқалади. Эшитиш нервининг ўзига ҳам таъсир қилади ва товуш сезгиларини қабул қилишнинг ўткирлигини пасайтиради.

• • •

**● Сочни қатиқ билан ювилганда у бақувват бўлиб, яхши ўсади, дейишади. Нега шундай?**

**В. ҚОДИРОВА,**
**талаба.**

ЧУНКИ ёғи олинмаган янги сутда организмнинг озиқланиши учун зарур барча моддалар: ёғлар, оқсиллар, углеводлар, тузлар ва дармондорилар бор. Сут ачиганда кислоталар, жумладан сут кислота ҳосил бўлади. Мана шунинг учун ҳам бошни ювишдан олдин янги соғилган сутдан уйда ивитилган қатиқ суртиш фойдалидир. Уйда ивитилган қатиқ таркибига кирадиган моддалар бош терисига сингади ва соч учун қўшимча озиқ ҳисобланади. Натижада соч ўсиши яхшиланади, одам кексайиб қолгунча сочи яхши бўлиб туради.

**Мутахассисларнинг фикр-мулоҳазалари асосида Шавкат САЪДИЕВ тайёрлади.**

* *Тиббиёт муассасаларида*

## ЗАМОНАВИЙ УСУЛДАГИ МУОЛАЖАЛАР

— ПОЙТАХТИМИЗДАГИ олий ўқув юртларида 35 йилдан ортиқ муаллимлик қилдим, — дейди фалсафа фанлари номзоди, доцент Убайдулла ака Бозоров. — Айни пайтда кексалик гаштини суряпман. Одатда баҳор келса бўғинларимда оғриқ сезилади, асабим ниҳоятда чарчаганини ҳис қиламан. Шу боис ревматология клиникасида даволанишга мажбур бўлдим. Ўз вақтида қилинган тиббий муолажалар менга яна куч-қувват бағишлади, саломатлигим анча яхшиланиб кетди...

Биргина бу киши эмас, 1-Тошкент Давлат тиббиёт институтининг ички касалликлар кафедраси ревматология клиникасига ташриф буюраётган беморлардан ана шундай мазмундаги дил сўзларини эшитиш мумкин. Бу бежиз эмас, албатта. Бугунги кунда мазкур марказ юрак, бод, бўғин, ички касалликлар, асаб ва бошқа хасталикларни даволашда намунали фаолият кўрсатяпти. Шуни алоҳида айтиб ўтиш зарурки, 90 ўринли ревматология, бир йўла 50 нафар беморни қабул қилишга мўлжалланган кардиология бўлимларида барча шарт-шароитлар муҳайё. Жумладан, хасталикларни ультратовуш усули, рентген нури билан текшириш ва даволаш, шунингдек барокамера ёрдамида қонни тозалаш, бўғинга ҳар хил дори-дармонлар юбориш орқали муолажалар қилиш йўлга қўйилган. Шу боис ҳам мазкур тиббиёт марказига нафақат республикамиз балки қўшни Қозоғистон, Туркманистон, Тожикистон ва Қирғизистондан даво излаб келаётганлар кўпчиликни ташкил этади.

— Бизга мурожаат этаётган беморларни оёққа турғазиб, шифолаш учун бор куч-ғайратимизни аямаётирмиз, — деди клиниканинг профессори, республика бош ревматологи Роҳила Қорабоева. — Ҳозирги бозор иқтисодиёти туфайли дори-дармонлар, керакли замонавий асбоб-ускуналарни топиш жуда қийин бўляпти. Шуни эътиборга олиб юз минг сўмликдан зиёд хўжалик шартномаси бўйича ишлар бажаришни мўлжаллаяпмиз. Меҳнат жамоаларида эса одамларни комплекс тиббий кўрикдан ўтказиш йўлга қўйилмоқда. Бу эса албатта ўз самарасини беради, деб ўйлайман.

**Собир ШОКИРОВ.**

Мирзо Улуғбек туманидаги 222-ўрта мактабда ёшларга таълим-тарбия беришда самарали усуллардан фойдаланиляпти. «Қорасув-6» даҳасида яшовчи кишиларнинг ўғил-қизлари пухта билим олишлари учун ўқув хоналари техника воситалари ва кўргазмали қуроллар билан пухта жиҳозланган.

СУРАТДА: мазкур билим даргоҳида 26 йилдан бери баракали меҳнат қилиб келаётган биринчи тоифадаги ўқитувчи Турдихон Абдиюсупова бир гуруҳ 2-синф ўқувчилари билан машғулот ўтаётган пайти акс эттирилган.

Холмат Мирзакаримов сурати.

* *Жиноят жазосиз қолмайди*

# ҲАЁТИМИЗ ҲАЛОВАТЛИ БЎЛСИН ДЕБ

**Тошкент шаҳар Ички ишлар Бош бошқармаси тизимида жамоат тартибини сақлаш бошқармасининг тутган ўрни ва роли беқиёсдир. Айниқса, Президентимизнинг ташаббуслари билан жиноятчиликнинг барча турларига қарши кураш кескин кучайтирилганлиги боис уларнинг фаолият кўламлари янада кенгайиб иш самараси ошмоқда. «Зар қадрини заргар билади», деганларидек мазкур бошқарманинг ўз олдига қўйган вазифалари, жиноятчиликни жиловлаш йўлида амалга ошираётган ишлари ҳақида сўзлаб беришини пойтахт Ички ишлар бош бошқармаси жамоат тартибини сақлаш бошқармасининг бошлиғи, милиция майори Бахтиёр Субановдан илтимос қилдик.**

— Фаолиятимиз доираси кўп қирралидир, — дейди Бахтиёр ака. — Бошқармамиз ва унинг жойлардаги бўлим ва бўлинмалари жамоат жойларида жиноятчиликка қарши курашиш, содир бўлиши мумкин бўлган жиноятларнинг олдини олиш, жойларда фуқароларимизнинг хавфсизликлари ва ўзларини эркин ҳис қилишларини таъминлаб жамиятимизнинг иллати бўлмиш дайдилар, майда безорилар, тиланчилар, гиёвандлар, маст ҳолда аҳолига ҳурматсизлик билан ёндошиш ҳолларига қарши кураш олиб бориш, фуқаролар ва барча корхона, ташкилотлар томонидан республика қонунларида белгиланганидек қурол сақлаш, уни олиб юриш, фойдаланиш қоидалари устидан назорат қилиш, босмахоналар, кўпайтирув техникасига эга бўлган корхоналарнинг қонуний фаолиятларини таъминлаш билан шуғулланади. Бундан ташқари гиёвандлик ва радиактив моддалар билан ишлайдиган тиббиёт, ўқув ва ишлаб чиқариш муассасаларининг қонунларда кўзда тутилган сақлаш ва фойдаланиш қоидаларига риоя қилишларини текшириш, халқ судларида ҳамда бошқа тергов ва суриштирув идораларидаги судлов ва тергов ҳаракатлари давомида судланувчи ва ҳибсга олинганларни қўриқлаш, уларнинг хавфсизлигини таъминлаш, шаҳримиз ҳудудида ўтказилаётган ва ўтказилиши мўлжалланган барча ижтимоий, сиёсий, оммавий, спорт ва халқаро аҳамиятга молик бўлган тадбирлар пайтида жамоат тартибини сақлаш ва хавфсизликни таъминлаш, бошқа бошқарма ва бўлимлар билан ҳамкорликда қуролланган жиноятчиларни ушлаш, уларга қарши муросасиз кураш олиб бориш бизнинг кундалик фаолият доирамизга киради.

**— Ҳақиқатан ҳам ишларингизнинг кўлами жуда кенг экан. Юқоридаги каби тартиббузарликларга қарши курашда қандай натижаларга эришяпсизлар?**

— Илгариги натижалар билан кифояланиб қолмай айрим камчиликларимизни таҳлил қилиб раҳбарлар билан келишган ҳолда янги тадбирларни ишлаб чиқдик. Фикримизнинг исботи учун далилларга мурожаат қиладиган бўлсак, тадбирий чораларимиз туфайли шу йилнинг январь ойида кўча ва жамоат жойларида рўйхатга олинган жиноятлар сони жиноят-қидирув соҳасида 1992 йилнинг шу даврига нисбатан салкам 40 фоизга камайди. Февраль ойининг дастлабки 20 куни давомида эса жамоат жойларида содир этилган жиноятлар 20,4 фоизга қисқарди. Ҳар куни ўтказилаётган «Тун» ва махсус режа асосидаги «Тўлқин» тадбирларида барча милиция ходимларининг кечани кеча, кундузни кундуз демай сидқидилдан фаолият кўрсатганлари натижасида январь ва февраль ойларида жиноятчилар қўлидан 8 та граната, 11 та қирқма ва 5 та стволи текис милтиқ, 2 та «Макаров» ва тўртта «ТТ» маркали тўппонча, 2 та «Наган» револьвери, 5 та чет элда чиқарилган ва шунча қўлда ясалган тўппонча, 4 та автомат тортиб олинди. Маҳалла, корхона ва ташкилотларда тушунтириш ишлари олиб борилишига қарамасдан ўтган икки ой ичида фуқаролар қўлидан ов қуролларини сақлаш, олиб юриш тартибини бузганлик учун 356 та қурол тортиб олинди ва эгаларининг ҳар бири қонунда белгиланган маъмурий жавобгарликка тортилди. Қурол сақлаш ва унинг хавфсизлигини таъминлаш қоидаларини бузган ташкилотлардан 73 та қурол олиниб, уларнинг раҳбарлари маъмурий жазога тортилди. Умуман, рухсат бериш соҳасида 50 кун ичида тортиб олинган қуролларнинг сони 221 тани ташкил этади. 1988—89—90 йилларга солиштирсак бу 4 баробар юқори кўрсаткич. Бу ҳам жойлардаги тартибни муҳофаза қилиш идораларининг қизғин фаолиятидан бир мисол. Умуман, январь — февраль ойларида юқорида айтиб ўтилган тадбирларни ўтказиш натижасида кўча-кўйларда, автостанция, аэрапорт, вокзал ва бошқа жамоат жойларида 1363 та дайди ушланди ва улар прокурор кўрсатмалари билан бош бошқарманинг қабул қилиш ва тақсимлаш муассасасига жойлаштирилди. Шу вақт давомида кўча-кўйларда инсонлик қиёфасини йўқотиб, ўзини бошқара олмай жамоат тартибини бузаётган маст-аласт ҳолатда юрганлардан 3 минг 775 киши тиббиёт ҳушёрхоналарига жойлаштирилди. Умуман, кейинги пайтларда кўча-кўйларда, жамоат жойларида юз бераётган жиноятлар излар босилиб бўлинмасдан тезкорлик билан очилмоқда. Танага оғир жароҳат етказиш, талончилик, босқинчилик жиноятлари шулар жумласидандир. Бунда албатта патрул пост хизмати полки, тезкор ҳаракат батальони, алоҳида милиция батальони ходимларининг жуда уюшқоқлик билан самарали фаолият кўрсатаётганликларини алоҳида таъкидлаб ўтиш жоиз.

**— Жиноятчиликка қарши кураш борасида кейинги пайтларда қандай ўзгаришлар юз берди, қандай янгиликларни амалда қўллаяпсизлар?**

— Ўтган йилнинг ноябрь ойида тезкор ҳаракат батальонини ташкил этдик. Албатта уни тузишдан асосий мақсад биринчи навбатда Тошкентда жиноятчиликни иложи борича камайтириш, унинг оғир ҳолларига барҳам бериш эди. Жумладан, табиий офатлар ва бошқа фавқулодда ҳолатлар рўй берганда жамоат тартибини сақлаш ҳам унинг зиммасига юклатилди. Бундан ташқари батальон ходимлари қуролли жиноятчилар, турли жиноий гуруҳларни қўлга олиш тадбирлари, пойтахтдаги барча оммавий-сиёсий тадбирларда хавфсизликни таъминлаш ишларига ҳам фаол жалб этилмоқда. Ўтган қисқа вақт ичида тезкор ҳаракат батальонининг шахсий таркиби шаҳарда ўтказилаётган «Тун», «Тўлқин» каби тадбирларда иштирок этиб жиноятчиликни жиловлаш борасида дуруст натижаларга эришмоқдалар. Келинг, шу ўринда айрим мисолларга тўхталиб ўтайлик. Январь ойида ўтказилган махсус тадбирларнинг бирида Қўйлиқ даҳасида рота командири Наврўзов бошчилигидаги гуруҳ ҳатти-ҳаракатлари шубҳа уйғотаётган номаълум шахсга эътиборини қаратди. Унинг қўлидаги сумка ва бошқа буюмлари текширилганда йиғишга шайлаб қўйилган 8 та тўппонча тайёрланмалари топилган. 4 февраль куни соат 10.30 да Юнусобод даҳаси, 4-мавзе, 59-уй олдида 93-алоқа бўлими хат ташувчисининг елкасидаги хуржунини нотаниш икки кимса юлиб олиб қочган. Хуржунда эса нафақахўрларга тарқатиш учун мўлжалланган 88 минг сўм пул ва 30 минг сўмлик купон бор эди. Батальон ходимларининг ўз вақтида кўрган чора-тадбирлари туфайли мазкур босқинчиликни амалга оширган, илгари судланган Иноятов ва Гинатулинлар қўлга олинди. Пул ва купонлар почтага қайтарилиб, эгаларига тарқатилди. Туманларда навбати билан босқичма-босқич кеча-кундузни қамраган ҳолда ўтказилаётган «Тўлқин» тадбирларининг ҳам оператив вазиятни барқарорлаштиришда яхши натижа бераётганлигини таъкидлаб ўтиш жоиз. Унда асосий эътибор туман ҳудудларидаги энг қалтис нуқталардаги аҳволни яхшилашга қаратилмоқда. Мазкур тадбирда шаҳар Ички ишлар бош бошқармасига қарашли барча бўлим, бўлинма ва батальондан 7000 тага яқин ходим иштирок этяпти. Бундан ташқари бош бошқармамизга қарашли бўлган Давлат автомобиль назорати, ёнғиндан муҳофаза қилиш бошқармалари билан уйғунликда ишлаётганимиз жиноятларнинг олдини олишда ўз самарасини кўрсатаяпти. «Мажмуа»нинг ўрнига жорий этилган «Тўлқин»нинг моҳияти шундан иборатки, илгари шаҳар ички ишлар бошқармасининг кучлари пойтахтдаги 11 та туманга бўлиниб тадбирлар ўтказган бўлса, ҳозир барча кучлар битта туманга ташланяпти, «Мажмуа»ни эса 1 ёки 2 ойда бир мартадан ўтказаверишимиз мумкин.

Иш самарамизнинг ошишида шу йили фаолият бошлаган касб маҳоратини ошириш марказининг ҳам роли катта бўляпти. Бу ерда бошқармага қарашли барча полк, рота ва батальонлар қатъий жадвал асосида жанговар ва жисмоний тайёргарликни ошириш бўйича машғулотлар ўтказишади. Асосий мақсадимиз ИИББ шахсий таркибининг жамоат тартибини сақлашдаги иш фаолиятини юксалтириш.

Ҳозир Бош бошқармамизга қарашли бўлим ва бўлинмаларда зобитлар, миршабларнинг ишга бўлган масъулиятини ошириш ва уларни аттестациядан ўтказиш борасида бир қанча ишлар олиб бориляпти. Рухсат бериш соҳаси бўйича ҳам янги йўналишда иш олиб боряпмиз — тумандаги барча иншоотларни бир жойга тўплаб уларнинг қурол, кимёвий моддалар, муҳрларни сақлашини назоратдан ўтказиб аниқланган камчиликлар ҳақида тегишли корхона, ташкилот ва ҳокимликларга ахборот беряпмиз. Натижада зудлик билан камчиликларни тугатиш чоралари кўриляпти. Спиртли ичимликларни истеъмол қилиб жиноят содир этиш ҳолларининг олдини олиш, унга қарши курашиш мақсадида шаҳар тиббий ҳушёрхоналари ва профилактика ходимларини тўплаб туманларда навбатма-навбат махсус тадбирлар ўтказяпмиз.

1993 йилдан шаҳар Ички ишлар бош бошқармаси раҳбариятининг бевосита раҳбарлигида «Тун» тадбирига жалб қилинаётган барча кучларни бир жойга тўплаб, участка вакиллари, жамоат тартибини сақлаш соҳаси, Давлат автомобиль назорати вакиллари, ИИББнинг барча бўлим бошлиқлари иштирокида уларга йўл-йўриқлар бериш йиғинларининг ҳар куни ўтказилиши қувонарли ҳолдир. Турли хизмат вакилларидан иборат экипажлар тузилиб, тадбирлар ўтказиляпти. Бу халқ осойишталигини сақлаш борасидаги барча хизматларнинг ҳамкорлигини яхшилаш, жиноятларнинг тезкорлик билан очилишида яхши натижа беряпти. Яхши ишлаганлар шу жойнинг ўзида рағбатлантирилиб, камчиликларга йўл қўйганлар жамоат олдида изза қилиняпти. Бу эса ўз навбатида ходимларнинг жиноятларни очишга бутун вужуди билан киришишга қизиқишларини оширяпти.

**— Ҳозир қай турдаги жиноятлар кўпроқ содир этилмоқда ва уларнинг очилиш даражаси қандай аҳволда?**

— Ҳозир асосан безорилик ва талончилик жиноятлари кўпроқ содир этилмоқда. Бироқ 1993 йилни оладиган бўлсак, талончилик жиноятларининг деярли 80 фоизининг очилиши, менимча ёмон натижа эмас. Ёки безориликни олайлик. Февраль ойининг 20 кунида 140 та безорилик ҳоллари рўй берган бўлса, улардан 137 таси фош этилди. Машинани олиб қочиш жиноятларининг очилиш даражаси ҳам аввалгига қараганда жуда юқори бўлмоқда. Сўзимнинг охирида шуни таъкидлаб ўтмоқчи эдимки, «Қарс икки қўлдан чиқади», деганларидек бизга маҳаллалар, мавзелар аҳолиси яқиндан ёрдам берганида жиноятчиликни жиловлаш борасидаги натижаларимиз янада яхши бўларди. Чунки жиноятчиликка қарши курашишни умумхалқ ишига айлантирсак нур устига нур бўлади. Зеро, эл-юрт осойишта бўлса, ҳаёт ҳам ҳаловатли ва фаровонроқ кечади.

Суҳбатдош Дилшод ИСРОИЛОВ.

* *Хорижда фан ва техника*

## ЮРАККА ҲАЯЖОН СОЛАДИ

ҲАЙДОВЧИ «Ауди 80 авант S2» автомашинасини юргизаётганда ўзини худди кўтарилаётган фазовий кема ичида ўтиргандек ҳис қилади. Бунга сабаб, автомашина 6,1 секунд ичида 10 км/соат тезликка эришади. Тезликнинг юқори чегараси эса 240 км/соатни ташкил этади. Автомашинанинг ташқи кўринишига бирров кўз югуртирганингиздаёқ капоти тагида беш цилиндрли, 20 та клапанли, 2 та тақсимловчи валли юксак қувватли мотор ўрнатилганига ҳечам ишонгингиз келмайди. У олтита тезликка эга бўлган узатмалар қутисига эга. Тўртта ғилдирагига айлантирувчи куч узатилади. Музлаган йўлда, тошли йўлда, хавфли бурилишларда автомашина катта тезликда тебранмасдан, силкинмасдан ҳаракатлана олади. Тўрттала ғилдирагига айлантирувчи кучнинг узатилиши етарли турғунликни таъминлайди. Тормоз системасига автоматик тормозлаш системаси ўрнатилган. 230 от кучига эга бўлган автомашинани бошқариш фақат қаттиқ характерли ҳайдовчиларгагина тавсия қилинади. Акс ҳолда, кўнгилсиз ҳодисалар рўй бериши мумкин.

БИР ҚАНЧА афзалликларга эга бўлган «Порше 968 CS» автомашинаси ҳам чакки эмас. Бу модель кузовининг кўриниши ҳам аввалги моделларга ўхшаган, яъни ҳаво қаршиликларини енга оладиган, чўзинчоқроқ конструкцияга эга. 4 та цилиндрли, 16 та клапанли 3 литр ҳажмли двигатель ўрнатилган бу модель ҳар қандай ҳайдовчининг юрагига ҳаяжон солиб туради. Машина йўлда қатъий, аниқ ва равон ҳаракатланади. Ҳайдовчи талабига қараб юмшоқ ўриндиқлар ўрнига спорт автомашиналарига ўрнатиладиган чашкасимон, энсиз ўриндиқлар билан жиҳозланиши ҳам мумкин.

Юксак даражали барча қулайликларга эга бўлган «Ауди 80 авант S2» ва «Порше 968 CS» автомашиналарини яратиш билан бирга Германия автозаводчилари чет эл фирмалари билан рақобатда ўз мавқеларини мустаҳкамлаш ниятидалар.

## СИНОВДАН ЎТМОҚДА

ҲОЗИРГИ вақтда Германиянинг Рюген шаҳрида синовдан ўтаётган, экологик ҳолатларга тўла жавоб бера оладиган автомобиллар деб ҳисобланаётган автомобилларни келажак автомобиллари, деб атаса муболаға бўлмайди. Бензин миқдорининг кўрсаткичи ўрнига аккумулятор таъминланганлигини кўрсатувчи асбоб ўрнатилган. Бу автомобиллар йўлда шовқинсиз ҳаракатланиб, чиқинди газлар билан ҳавони ифлослантирмайди, бензин билан таъминлаш шохобчалари хизматидан фойдаланмайди. Германия автомобилсозлари ва илмий изланишлар федерал вазирлиги ҳамкорлигида яратилган 60 дан ортиқ автомобиллар электр қуввати ёрдамида ҳаракатланади. Синовдаги бу автомашиналардан 8 таси БМВ лимузини, 10 та микроавтобус ва 10 таси «Мерседес 190», учтаси «Неоплан» фирмаси метролайнер автобуси, 9 таси «гольф» ва 9 таси «жетт», 10 таси «Фольксфаген» фирмасининг Т4 транспортерлари, 10 таси «Опель» фирмасининг «астра караван» машиналаридир.

Синов учун 40 миллион марка сарфланиши мўлжалланмоқда ва бу сарф-харажатларни давлат ва хусусий ишлаб чиқариш фирмалари кўтармоқдалар.

650 килограммни ташкил этадиган аккумуляторлар батареясини 8 соат ичида оддий уй розеткасидан ҳам таъминлаб олиш мумкин.

Таъминланган аккумулятор 120 км/соат тезликда 200 километр масофани босиб ўтишга етади. Бу автомашиналарга замонавий ишқорий аккумуляторлар ўрнатилган. Бу аккумуляторлар оддий қўрғошинли аккумуляторларга нисбатан 5 баробар катта токни йиғади, 1000 марта қайта таъминланиши мумкин. Автомашиналар атроф-муҳитга ҳеч қандай зарар етказмайди. Чунки аккумуляторларни таъминлаш учун электр энергияси атроф-муҳитни зарарсизлантираётган электр станцияларидан олинади.

## АНЧА ОРТАДИ

АВТОМОБИЛЛАРДА электрон қурилмаларининг қўлланиши ёнилғи сарфини камайтиришни таъминлайди, ёндириш системаси ва бошқа қисмларнинг чидамлилигини оширади. Германия автомобилсозлари бу мақсадни амалга оширишга кўп куч сарф қилмоқдалар. Автомобилларда электрон қурилмаларининг кенг қўлланилиши шу тезликда борса, 1995 йилга келиб, электрон қурилмаларини ишлаб чиқариш 1985 йилга нисбатан Германияда икки баравар кўпаяди.

* * *

ГЕРМАНИЯ фуқароларининг кўпчилиги ишга қатнашда автомашиналардан фойдаланадилар. Автобус ёки метро хизматидан 14 фоиз фуқаро фойдаланади. Бу ўз навбатида йўлларда транспорт қатнови оқимининг кўпайишига олиб келди. Мутахассисларнинг фикрича, 2010 йилга келиб, енгил автомобиллар ҳаракати 19 фоизга, автобуслар ҳаракати 41 фоизга, юк автомашиналарининг қатнови 46 фоизга ортади.

Агар ҳозир бир ҳайдовчига 8300 километр босиб ўтиладиган йўл тўғри келса, 2010 йилга келиб бу миқдор 10700 километрни ташкил этади.

**Чет эл матбуоти хабарлари асосида Латиф ЗАМОН тайёрлаган.**

● **СУРАТЛАРДА: келажак автомобиллари.**

Муҳаррир Эркин ЭРНАЗАРОВ.

**ТИЖОРАТ ХАБАРЛАРИ ВА ЭЪЛОНЛАР**

**АЛИШЕР НАВОИЙ НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИДА**

МАЙ ОЙИДА КЎРСАТИЛАДИГАН СПЕКТАКЛЛАРНИНГ

**РЕПЕРТУАР ПЛАНИ**

1/V да — СЕВИЛЬЯ САРТАРОШИ (17.00).
2/V да АЛИ БОБО ВА ҚИРҚ ҚАРОҚЧИ (11.00). СЕВГИ ТУМОРИ (17.00).
5/V да — СПАРТАК (18.00).
6/V да — ФЛОРИЯ ТОСКА (18.00).
7/V да — ШЧЕЛКУНЧИК (18.00).
8/V да — ЕВГЕНИЙ ОНЕГИН (17.00).
11/V да — ЗЕБУННИСО (18.00).
12/V да — ЭСМЕРАЛЬДА (18.00).
13/V да — ИОЛАНТА (18.00).
14/V да — ЖИЗЕЛЬ (18.00).
15/V да — КЛАССИК РАҚСЛАР КОНЦЕРТИ (17.00).
16/V да — КЛАССИК РАҚСЛАР КОНЦЕРТИ (11.00), ТРАВИАТА (17.00).
18/V да — АЛИШЕР НАВОИЙ (18.00).
19/V да — ШОИРОНА МИНИАТЮРАЛАР (18.00).
20/V да — ФАУСТ (18.00).
21/V да — РАЙМОНДА (18.00).
22/V да — ФИГАРОНИНГ ТЎЙИ (17.00).
23/V да АЙЕР МАЛИКА (11.00), ШЧЕЛКУНЧИК (17.00).
25/V да — БАЛ-МАСКАРАД (18.00).
26/V да — ЭСМЕРАЛЬДА (18.00).
27/V да — БАТТЕРФЛЯЙ ХОНИМ (18.00).
28/V да — УЙҚУДАГИ ГЎЗАЛ (18.00).
29/V да — КАРМЕН (17.00).
30/V да — ЗОЛУШКА (11.00), КАТТА КОНЦЕРТ (17.00).

Касса ҳар куни соат 10 дан 18 гача ишлайди.
ТЕЛЕФОНЛАРИМИЗ: 33-90-81, 33-33-22.

**М. АШРАФИЙ НОМИДАГИ ТОШКЕНТ ДАВЛАТ КОНСЕРВАТОРИЯСИ**

1993 йилга қуйидаги ихтисослар бўйича

АСПИРАНТУРАГА ВА АССИСТЕНТ — СТАЖЕРЛИККА

**ҚАБУЛ ЭЪЛОН ҚИЛАДИ**

**аспирантурага:** мусиқа санъати (2 ўрин);
**ассистент-стажерликка:** торли чолғулар, дамли чолғулар, орган, хонандалик (академик услуб) — жаъми 4 ўрин.

Манзилимиз: 700000, Тошкент, Пушкин кўчаси, 31-уй.

**ГАЗЕТХОНЛАР ДИҚҚАТИГА!**

«Шарқ» нашриёт-матбаа концернининг

**РЕКЛАМА-АХБОРОТ АГЕНТЛИГИ**

бизнинг газетамиз учун РЕКЛАМА ВА ШАХСИЙ ЭЪЛОНЛАРНИ ЧОП ЭТИШ ЮЗАСИДАН

**БУЮРТМАЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ**

Сизнинг реклама ва эълонларингиз бизнинг газетамиз саҳифаларида зудлик билан босиб чиқарилади.

**«ШАРҚ» концерни реклама-ахборот агентлигининг манзили: 700000, Тошкент шаҳри, Ленинград кўчаси, 32-уй, 252-хона.**

**ТЕЛЕФОНЛАР: реклама — 33-81-42, 56-85-67, 32-57-27, 32-56-66.**

«ЙРГИДРОМАШ» ЎЗБЕКИСТОН ТАЖРИБА-ИШЛАБ ЧИҚАРИШ БИРЛАШМАСИ

**ҚУЙИДАГИЛАРНИ ТАЙЁРЛАБ БЕРАДИ ВА СОТАДИ:**

ДУ-100, 150, 200 мм. РУ-1,6 ва 2,5 МПа 31 (50 НЖ 1 билан) шартли ўтиш мосламасига эга бўлган тамғаланган сурма зулфинлар;
ДУ-25, 32, 50, 65, 80, Ру 2,5-10 МПа шартли ўтиш мосламасига эга бўлган, битта ёки бир нечта электр симларни тез фурсатда ажратиб-йиғиш учун мўлжалланган пўлат фланцлар;
умумий мақсадлар учун мўлжалланган, 10 тоннагача юк кўтара оладиган, тирагич устунлар оралиғи 10,5; 16,5; 22,5 метр бўлган; 12,5 ва 16 метр баландликдаги электр кўприкли кранлар;
(Т) ГОСТ-3634-89 махсус канализация туйнуклари газсимон тиббий кислород.

ШУНИНГДЕК, БИРЛАШМА ҚУЙИДАГИ ИШЛАРНИ БАЖАРИШ ЮЗАСИДАН

**БУЮРТМАЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ**

чўяндан 5 кг. дан 50 кг гача оғирликдаги металл ва қум-тупроқ қолипларини қуйиш;
— ўзининг материалидан, шунингдек буюртмачининг материалидан қурилиш металл конструкциялари, резервуарлар, сиғимлар ва ҳоказоларни тайёрлаш;
— буюртмачининг материалидан ДУ-50, 65, 80, 100 шартли ўтиш мосламасига эга бўлган ёйсимон букилган шохобчаларни тайёрлаш.

Саноат майдонларини ижарага бера олади, иш билан таъминланмаган темирчилик-босқончилик ускуналарининг катта парки мавжуд.

**Қуюв ишлаб чиқаришининг ривожлантирилиши муносабати билан доимий ишга; бош металлург, муҳандис-технологлар, участка бошлиқлари ва усталари**

**ТАКЛИФ ЭТИЛАДИ**

**Меҳнат ҳақи — шартнома асосида белгиланади, муҳтожлар ётоқхона ва болалар боғчалари билан таъминланади, хизмат транспорти қатнаб турибди.**

**Манзилимиз:** 700213, Тошкент шаҳри, Ҳусайн Бойқаро кўчаси, 41-уй, (7, 110, 195, 54, 99-автобусларнинг «Иргидромаш» бекати).

**Тошкентдаги телефонлар:** 90-69-22, 90-65-87, 90-91-63, 90-91-62.

**ТЕАТР**

ҲАМЗА НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 29/IV да **Хотинлар «гап»идан чиққан ҳангома** (17.30), 30//IV да **Соҳибқирон Темур.**

**ДИҚҚАТ!**

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ТОШКЕНТ ШАҲРИДАГИ ҚУРИЛИШЛАР БЎЙИЧА БОШ БОШҚАРМАСИ («Главташкентстрой»)

**ТУГАТИЛДИ**

**«ТАШКЕНТСТРОЙ» Тошкент давлат акционерлик қурилиш корпорацияси унинг ҳуқуқий ворисн ҳисобланади.**

**Даъволар эълон чиққан кундан бошлаб бир ой мобайнида қуйидаги манзилда қабул қилинади:** Ўзбекистон шоҳкўчаси, 16-уй.

МУАССИСЛАР: Халқ депутатлари Тошкент шаҳар Кенгаши ва «Тошкент оқшоми» журналистларининг жамоаси

Тошкент оқшоми

Газета Ўзбекистон Республикаси Давлат матбуот комитетида рўйхатга олинган. Рўйхат сони — 000101.

Шанба ва якшанбадан ташқари ҳар куни ўзбек тилида чиқади.

ТЕЛЕФОНЛАР: хатлар — 33-29-70; эълон ва тижорат хабарларини жойлаштириш масалалари бўйича 32-81-42, 32-55-34, 33-56-67.

Эълонлар ва тижорат хабарлари аниқ ва тўғрилиги учун жавобгарлик уларни берган ташкилот ва шахслар зиммасидадир.

МАНЗИЛГОҲИМИЗ: 700000, ГСП, Тошкент, Ленинград кўчаси, 32-уй.
Буюртма Г—173 19899 нусхада босилди, ҳажми — 2 босма табоқ. Офсет усулида босилган. Қоғоз бичими А—2. Нашр кўрсаткичи 64690.

■ Босмага бериш вақти 11.30
■ Босмага берилди 11.30.
Ўзбекистон Республикаси Президенти Маҳкамасининг Ишлар бошқармаси ҳузуридаги «Шарқ» нашриёт-матбаа концерни.
Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41-уй. 1 2 3 4 5 6